

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἰκτὸς, ἑνὸς καὶ εἴνα: ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδοῦ Σταδίου 32.

15 Μαΐου 1888

Ὁ κατωτέρω δημοσιευόμενος χαρακτηρισμὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, ἔργον τοῦ ἐπιφανοῦς ἱστορικοῦ καὶ καθηγητοῦ ἐν τῷ Βερολινεῖῳ Πανεπιστημίῳ Ἑρνέστου Κουρτίου, εἶνε ἀναντιρρήτως τὸ κάλλιστον τῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος γραφέντων καὶ ῥηθέντων ἐν Γερμανίᾳ. Καταχωρίζομεν δ' αὐτὸν ὡς πιστευόμενος ὅτι ἰδιαζόντως εὐάρεστον ἀνάγνωσμα προσφέρομεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἡστίας».

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ

(Μνημόσυνος λόγος, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Ἑρνέστου Κουρτίου τῇ 10)22 Μαρτίου ε.σ. ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου.)

Τὴν εἰκοστὴν δευτέραν Μαρτίου, ἐφ' ἣ τσοάκις ἠυφράνηθημεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἠτοιμαζόμεθα νὰ ἐορτάσωμεν καὶ πάλιν κατὰ τὰ εἰθισμένα. Ἄλλ' ἄλλως ἠθέλησεν ὁ θεός. Ἡ γενέθλιος ἐορτὴ ἐγένετο τελετὴ νεκρώσιμος. Σύμπασα ἡ Γερμανία αἰσθάνεται μεθ' ἡμῶν τίς καὶ ποία ἡ ἀπώλεια προσφιλοῦς κορυφῆς, ὑφ' ἣν συνεσπειρώμεθα ὡς τέκνα ὑπὸ στέγῃ πατρικῇ, καὶ πᾶς τις ὑπολαμβάνει ἑαυτὸν ἀπολέσαντα τὸ οἰκειότατον καὶ προσφιλέστατον, οὐ ἄνευ ἀδύνατον εἶνε νὰ ζήσῃ. Συνερχόμενοι ὁμῶς σήμερον ἐνταῦθα, καθήκον ἔχομεν ν' ἀναστηλώσωμεν ἀνδρικῶς τὰς καρδίας ἡμῶν, ἀξίως ἐκείνου περὶ ὃν ἐν πνεύματι συνήλθομεν. Ἄν σωματικῶς μᾶς ἀφῆρέθῃ, μένει καὶ θὰ μείνῃ πνευματικῶς μεθ' ἡμῶν. Ἄς ἐορτάσωμεν λοιπὸν ὡς γενέθλια τὴν πένθιμον ταύτην ἡμέραν, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ ἀνθ' ὃν ἔδωκεν ἡμῖν ἐν τῷ αὐτοκράτορι Γουλιέλμῳ ἀντὶ δὲ τῶν συγχαρητηρίων, ἅτινα ἔτος εἰς ἔτος τῷ προσεφέρομεν, ἀναπολήσωμεν σήμερον ποῖον ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἔργον, ὅπως διαφυλαχθῇ εἰς τὸ ἔθνος ἡ ἀπ' ἐκείνου εὐλογία.

Ὅποια εἰκὼν περιπετοῦς ἀνθρωπίνης μοίρας ἀνελίσσεται πρὸ ἡμῶν, ἂν στρέψωμεν ὀπίσω τὸ βλέμμα πρὸς τὸν βίον τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου!

Ἄμα ὡς ἀρυπνίσθη τοῦ παιδὸς ἡ συνείδησις, ἀνελπίς τὸ φαινόμενον παρέστη αὐτῷ ἡ ταπεινωσις τῆς Πρωσίας. Ἄλλ' ὡς βασιλεὺς ἐξῆρεν αὐτὴν εἰς δόξαν τσοαύτην καὶ δύναμιν, ὥστε ἡ τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου βασιλεία, ἣν εἶχο-

μεν συνειθίσει νὰ θεωρῶμεν ὡς φαινήν ὑμῶν ἐποχὴν, μετρία τις μόλις φαίνεται τῆς κλίμακος βαθμῆς.

Τὴν διὰ τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας πολέμων σωθεῖσαν γερμανικὴν πατρίδα προσεῖδεν ἀνακοπτομένην ἐν τῇ ὁδῷ τῆς εὐημερίας δι' ἀφορητῶν ἀνωμαλιῶν, καθ' ὧν μάτην κατετρίβοντο παλαιούσαι αἱ κράτισται τοῦ ἔθνους δυνάμεις, μέχρις οὐ τέλος ἀνέλπιστος καὶ ταχεῖα, ὁμόθυμος δὲ ἀπὸ πάντων τῶν πρώτων ἀντιπροσώπων τῆς ὅλης πατρίδος, ἐπῆλθεν ἡ μόνη δυνατὴ λύσις, ἡ εἰς τὸν οἶκον τῶν Ὀεντσόλλερν περιέλευσις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος.

Ἄς ἀναμνησθῶμεν δὲ νῦν καὶ τοῦ ἀτομικοῦ βίου τοῦ κοιδίμου ἡγεμόνος· ἄς ἀναπολήσωμεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν, ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν, παραγνωρισθεὶς καὶ συκοφαντούμενος, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ τὴν πατρίδα του, ὑπὲρ ἧς πάσαν στιγμὴν ἦτο προθυμὸς νὰ δώσῃ τὸν ἑσχατον τοῦ αἵματός του σταλαγμὸν. Ἄς ἐνθυμηθῶμεν, πῶς αὐτὸς οὗτος ὁ ἡγεμὼν ἠγαπήθη ὕστερον ὅσον οὐδεὶς ποτε μονάρχης ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ πῶς ἀμέτρητον πλῆθος ὑπέμενε καθ' ἑκάστην ὑπὸ τὰ παράθυρά του, μέχρις οὐ φανῆ ἡ μορφή του, ὡς ἥλιος θάλλων τὰς καρδίας αὐτῶν. Ὅτε δὲ κατεπετάσθησαν τὰ δώματα, ὅθεν τοσοῦτον ἀφελῶς συνέζη ἐκεῖνος μετὰ τοῦ λαοῦ του, παρέμειναν πρὸ αὐτῶν οἱ πολῖται, ὡς ὑπὸ γοήτρου συγκρατούμενοι, κ' ἐθεῶντο βωβοὶ τὸν οἶκον τοῦ αὐτοκράτορος, ἕως οὐ τέλος, κατὰ μυριάδας ἡμέρας καὶ νυκτὸς συνωστιζόμενοι, ἀπῆλθον εἰς προσκύνησιν τῆς ἀσκεποῦς σοροῦ, ἵνα ἴδωσιν ἔτι τὸ ὕστατον τὴν σεμνὴν αὐτοῦ μορφήν.

Τοιαύτη ἀληθῶς ἐναλλαγὴ εὐτυχίας καὶ δυσπραχίας, ἐγκρατερήσεως καὶ ταχέων θριάμβων, πικρᾶς παραγνωρίσεως κ' ἐνθουσιῶδους ἀγάπης, ὅποιαν μῦθοι μόνον παρέδιδον ἡμῖν, σπανίως διῆκει βίον ἀνθρώπινον. Καὶ ὁμῶς ἀποτελοῦσι πάντα ταῦτα σύνολον ἄρτιον, ὡς ἐπὶ τῆς εἰκόνης μεγάλου ζωγράφου, ἧς φαίνονται διάλληλοι αἱ μορφαὶ καὶ συγκεχυμέναι καὶ συνωθούμεναι, μέχρι οὐ κατὰ μικρὸν εὐκρινήσῃ ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου. Ναί! ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ βίου τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐν

τῆ ποιικιλία αὐτοῦ καὶ τῆ ἐσωτερικῇ ἐνότητι, θέλει μείνει διαρκῶς, ἐφ' ὅσον μένει ἱστορία, ἐν τῶν διδακτικωτάτων καὶ ὑψηλοτάτων ἀντικειμένων ἀνθρωπίνης μελέτης.

Ἀνεξιτήλους εἶχε διατηρήσει τὰς ἀναμνήσεις τῆς πρωϊμωτάτης αὐτοῦ νεότητος. Ἡ ἐντύπωση μετρίως καὶ ἀπερίττου οἰκοσκευῆς, ἡ ἀνάμνησις τῆς πολυμερίνου μορφῆς τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἐν κρυπτῷ δακρύων μητρὸς ἀνεπιλήπτου, παρέμειναν εἰς τὸν αὐτοκράτορα καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, ἡ ἐνωρίς ἤδη ἐφρούρησαν αὐτὸν κατὰ πάσης ἐφόδου ὑπερφοσύνης. Ἡ ἀστασία τῶν ἀνθρωπίνων ἦν διαρκῆς αὐτοῦ ἐνθύμημα. Τίς ποτε ἤκουσεν αὐτοῦ περιαιτολογούντος, τίς εἶδε τὸ βλέμμα τοῦ αὐτάρχη ἐλέγχον ἀλαζονείαν; Πάσης αὐτοῦ νίκης ἐν πολέμῳ καὶ εἰρήνῃ ἀπέδιδεν εἰς τὸν θεὸν τὴν τιμὴν, καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας οὓς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός. Ταπεινοφοσύνη ὑπῆρξε πορφύρα τοῦ ἡγεμόνος καὶ χλαμύς τοῦ ἥρωος ἐκείνου, οὐτινος τ' ἀνδραγαθήματα ἐπλήρωσαν τὴν οἰκουμένην.

Σπουδαῖον ὑπῆρξεν ἐν τῷ βίῳ τοῦ αὐτοκράτορος γεγονός, ὅτι ὄριμος ἦν ἤδη ἀνὴρ, ὅτε ἀνελογίσθη ὅτι ἤθελε κληθῆ ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν πατέρων αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο ἠσχολήθη τοσοῦτον χρόνον ἐντελῶς καὶ δλοκλήρως εἰς ἓν μόνον ἔργον, εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ διήνυσεν αὐτὴν εὐσυνειδήτως ἀπὸ βαθμίδος εἰς βαθμίδα. Ἐν αὐτῇ δὲ κατέστη δευτέρα τοῦ φύσις ἢ ἐν παντί καὶ ὑπὲρ πᾶν ἀποκλειστικὴ εἰς τὸ καθήκον πίστις. Ἐν αὐτῇ κατέμαθε τοῦ στρατιώτου τὰς ἀνάγκας, κ' ἐποῦδασε τὰ τε ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ἡμῶν συστήματος, καὶ ἦτο ἤδη ἐμπειρότατος ἐνός τῶν σπουδαιωτάτων κλάδων τῶν δημοσίων, ὅτε ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκτείνῃ πανταχόσε τὸν ὀρίζοντα αὐτοῦ.

Σαφῶς κατενόησε, τί ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ ἐν Πρωσίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, οὐδέποτε δὲ θέλω, —καὶ διατί νὰ διστάσῃ ν' ἀφηγηθῶ ὑμῖν προσωπικὰς τινὰς ἀναμνήσεις, ἃς καταλέγω μεταξὺ τῶν προσφιλεστάτων τοῦ βίου μου;—οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι τὴν πρό τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰκοστὴν δευτέραν Μαρτίου, ἣν διήγαγε τότε ὁ ἐν ἀφανείᾳ ἔτι Πρίγκηψ τῆς Πρωσίας ἐπὶ τῆς Νήσου τῶν Ταώνων¹⁾. Ἐκεῖ ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην, ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῶν μελῶν τῆς οικογενείας καὶ οἰκείων αὐτοῦ, νὰ ἐκφρασθῇ ἀπροκαλύπτως, ὅτι οὐδέποτε ἐπολέμησε μείζονα συμμετοχὴν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὰ δημόσια. Τὴν ἐσπέραν δὲ τῶν γενεθλίων τοῦ ἀπεχαιρέτιζε βαθέως συγκεινημένος τοὺς οἰκείους καὶ τὴν πατρίδα, ὅπως ἀπέβη ἄγνω-

στος εἰς Ἀμβούργον, ὑφ' ἐνός μόνου ὑπακιστοῦ συνοδευόμενος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἤρχισε νέον βίον. Οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν γενομένην αὐτῷ ὑποδοχὴν ὑπὸ τῆς μεγαθύμου βασιλίσσης, καὶ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν διετέλεσεν εὐγνωμονῶν πρὸς τὸν τότε πρεσβευτὴν Βούνσεν, ὅτι κατέστησεν αὐτὸν οἰκείον πρὸς τὰ τῆς ἀγγλικῆς διοικήσεως. Ὅτε ἡ βασιλίσσα τῆς Ἀγγλίας προσεδιήθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ κακούργου χειρὸς, εἶδεν ἐκεῖνος ἰδίῳις ὄμμασι, πόσον βαθέως ἐρριζωμένη ἦτο ἡ βασιλεία ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κοινοβουλιῶν. Ὀλοκλήρον τὸ Λονδίον περιεστοίχισε τὰ ἀνάκτορα, ὅπως μαρτυρήσῃ τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἡγεμονίδα, ὅτε δὲ τὸ ἐσπέρας ἐν τῷ θεάτρῳ ἐξεδηλώθη καὶ πάλιν ἐνθουσιωδῶς ἡ ἀγάπη τοῦ πλήθους, δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τὰς παρειάς του, ἀναπολοῦντος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέσιν καὶ τὴν τῆς πατρίδος του. Εἶδε τοῦτο ἡ βασιλίσσα, καὶ θλίβουσα τὴν χεῖρά του εἶπεν εἰς αὐτὸν: Καὶ σεις θὰ ἰδῆτε ὅμοια!—Ναί, ἀλήθεια, ἔλεγεν ὁ αὐτοκράτωρ διηγούμενος ταῦτα, καὶ προσέθετε πρῶτος μειδιῶν πρὸς τοὺς εὐφροσύνως θεωροῦντας αὐτὸν ἀκροατὰς του: ἄλλ' ἤργησε κἀπως τὸ πρῶγμα!

Μὴ δυσανασχέτησθε κατ' ἐμοῦ, ἀξιότιμοι ἀκροαταί, ὅτι ἀναμιμνήσκομαι τῶν ζοφερῶν ἐκείνων ἡμερῶν. Διότι ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ αὐτοῦ βάθους ἐκλάμπει ἔτι φαινοτέρα ἢ εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος ἡμῶν Γουλιέλμου, ἣν θέλομεν καταπιστεύσει εἰς τοὺς παῖδας ἡμῶν καὶ τοὺς ἐγγόνους.

Ναί, ἤργησεν ἀληθῶς ὁ πεπλανημένος λαὸς ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ ψεύδους καὶ νὰ τραπῇ πάλιν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως του. Ὅτε δὲ οἱ Πομμερανοὶ ἰππῶται ἐπανηγύριζον τὸν ἐπανακάμψαντα Τοποτηρητὴν, ἐδόμθουν ἔτι ἔξω περὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Στετίνου οἱ ἀντιφρονούντες. Ἄλλ' ὁ εὐγενὴς πρίγκηψ ἐβάδισεν εὐθεῖαν τὴν ὁδὸν του, ἐν πλήρει αὐταπαρνήσει, χωρὶς πικρίας, οὔτε μνησικακῶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὔτε διανοηθεὶς κἂν νὰ καταδιώξῃ τὰς ἐν τῷ σκότει ὑφαινομένας δολοκλοκίας. Ὡς μέλος τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀνεγνώρισεν εὐπαρρησιαστικῶς ἐν μέσῳ αὐτῆς τὸ Σύνταγμα. Τὰς συνεδριάσεις δὲ τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ Συνόδου, ἣς τὰ μέλη ἐθεώρουν οἱ φανατικοὶ τῆς Δεξιᾶς ὡς κακούργους ἢ παράφρονας, παρηκολούθησεν ἀπροκαταλήπτως, καὶ συντάξας λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ περὶ στρατιωτικοῦ ὄργανισμοῦ σχεδίου, διένειμεν αὐτὴν εἰς τὰ μέλη της.

Οὕτω δὲ ἡρέμα καὶ σοβαρῶς παρεσκευάζετο ὁ βαρέως δοκιμασθεὶς διάδοχος τοῦ θρόνου πρὸς τὸ ἡγεμονικὸν ἀξίωμα, ὅπερ περιῆλθεν αὐτῷ ὡς ἀντιβασιλεία κατὰ τὸ πρῶτον καὶ ἐξηκοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος. «Τί ἄλλο δύναμαι

πλέον νὰ πράξω», ἀπήντησε τοῦτο εἰς ἀπευθυνόμενα αὐτῷ συγχαρητήρια, αἷ νὰ παρασκευάσω τὴν ὁδὸν εἰς τὸν υἱὸν μου;»

Ἀπλοποιήσας τῆς ὑπηρεσίας ἦτο ἐν τῶν κυριωτάτων αὐτοῦ μελημάτων. Διὰ τοῦτο δέ, ὁσάκις ὑπελάμβανεν, ὅτι ἀνεβάλλετο ἡ προχείρως ἐνδεικνυομένη κρίσις ἐκκρεμοῦς ζητήματος, ὅπως ἐπιφυλαχθῇ αὕτη εἰς τὸν ἀντιβασιλέα, παρεκάλει ἀμέσως νὰ ρηθῇ ἀπεριστρόφως τὸ προσήκον καὶ δίκαιον.

Σαφῶς προβλέπων, ὅποια ἀναποδράστως ἐπεφυλάσσοντο ἀποφάσεις εἰς τὴν πατρίδα, ὑπέλαβε σοβαρώτατον αὐτοῦ χρέος νὰ παρασκευάσῃ εἰς πλήρη δράσεως δύναμιν τὸν στρατὸν τῆς Πρωσίας. Ἡ ἐπιστράτευσις τοῦ 1859 κατέδειξε τὰς ἐλλείψεις τοῦ κρατοῦντος ὄργανισμοῦ, ὅστις ἐφάνη ἀκριβῶς παραλύων καθ' ἣν στιγμὴν ὑπέρατον ἦτο συμφέρον ἡ πλήρης καὶ ἀκώλυτος ἐνέργεια. Δι' ἰσχυρὰς καὶ ἀδιαπτώτου θελήσεως, ἐν μακρᾷ πολλῶν ἐτῶν ἐργασίᾳ, κατώρθωσε μετὰ τοῦ ἀειμνήστου κόμητος Ρῶν τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ. Ἐξ ἰδίας καὶ αὐτοκτῆτου ἐμπειρίας ἐδημιούργησεν ἐαυτῷ τὸν στρατὸν ἐκείνον, ὃν ὠδήγησεν ὡς βασιλεὺς εἰς τὴν μάχην, ἡ δὲ ταχεῖα λήξις τοῦ πολέμου τοῦ 1866, καθ' ὃν μέγα μέρος τῶν ἐθνοφρουρῶν δὲν παρέστη κἂν ἀνάγκη ν' ἀποσπασθῶσι τῶν ἐστιῶν των, ἀφώπλισε τὴν ἀντιπολίτευσιν, ἣτις τοσοῦτον εἶχε λυπήσει τὴν ἀληθῶς πατρικὴν αὐτοῦ καρδίαν. Καὶ ἀνεγνώρισαν πάντες οἱ πατριῶται, εὐγνωμονοῦντες ἄλλ' αἰσχυρόμενοι, ὅτι ἐκεῖνος, προβλέπων τὴν πλημμύραν, ἐγκαίρως εἶχε ναυπηγήσει τὸ πλοῖον καὶ στομάσει τὸ ζῆφος. Πόσου αἵματος καὶ πόσων δακρύων, πόσου θρήνου καὶ πόσων κακῶν ἔσωσε τότε τὴν πατρίδα ἡ ἔμψρων καὶ ἐνεργὸς ἐκτέλεσις τῶν μέτρων, ἅτινα ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν ἀναγκαῖα εἰς σωτηρίαν! Οὕτω μόνον κατέστη δυνατὸν ν' ἀποτελέσῃ ἡ Πρωσία τὸν πυρῆνα τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους.

Ἀποκλειστικῶς πρωσόφρων οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος. Ὅτ' ἐπρόκειτο ἡ συμπλήρωσις τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ του, καὶ λόγος ἐν τῇ αὐλῇ ἐγένετο, ὅτι μόνον Πρῶσος ἐκ γενετῆς ἔπρεπε εἰς τοῦτο νὰ κληθῇ, ἐκεῖνος κατώρθωσε νὰ μὴ ἀποκρουσθῇ πολίτης ἐλευθέρως πόλεως¹⁾. Ὅτε δὲ τὴν πρώτην τῶν Χριστουγέννων εορτὴν, ἣν μετὰ τοὺς κλύδωνας τοῦ 1848 ἠδυνήθη πάλιν νὰ εορτάσῃ ἡσύχως μετὰ τῶν οἰκείων εἰς τὰ ἀπὸ μακροῦ ἀκατοίκητα δώματα τοῦ μεγάρου του, ἐπεδόθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του ποίημα²⁾ οὕτω καταλήγον:

« Πρὸς θέρος εἶνε ὄριμος ὁ σπόρος, ὃν
« οἱ πρόγονοί σου εἰς τὴν γῆν μας ἔσπειραν,
« κ' εἰς νέα ἔργα νέα σὲ καλεῖ ὁδός
« οὐχὶ σὺ ταῦτα, ὁ θεὸς διέταξε.
« Φαιδρὸν τὸ ὄμμα ἀτενίζομεν πρὸς σέ
« Μακρὰν οἱ φόβοι, καὶ μακρὰν οἱ διαταγμοί
« Ἡ ἱστορία κράζει ἀκροάσθητι.
« Σέ, Ὁεντσόλλερν, ἡ φωνὴ της προσκαλεῖ.»

τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν ἐξεφράσθη ἀπροκαλύπτως, καὶ συγκρινῶν ὡς πάντοτε τὴν πραεῖαν αὐτοῦ φιλοφροσύνην πρὸς τὴν ἀνδρικὴν του σοβαρότητα, πόσον βαθέως ἐξετίμα τί παρὰ τοῦ οἴκου του ἀνέμενε ἡ πατρίς.

Ὡς ἡγεμὼν ἐμεγάλυνε τὴν Πρωσίαν, καὶ ἱδρυσεν τὴν αὐτοκρατορίαν. Ἄλλ' οὐδέποτε βασιλεὺς νικηφόρος ὑπῆρξεν ἥττον αὐτοῦ φιλοπόλεμος καὶ φιλόμαχος. Εἶχε τρυφερὰν τὴν καρδίαν. Δὲν ἠσχύνετο δακρύων, ὡς τοῦ Ὀμήρου οἱ ἥρωες, καὶ ἐκύρου τὴν ἐλληνικὴν παροιμίαν: «ἐσθλοὶ ἄνδρες ἀριδάκρυες». Δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τορπιλλοβόλον σκάφος, διότι ἐφαντάζετο πάραυτα τὸν ἐγκλείοντα τὸ πλήρωμα στενὸν χώρον, καὶ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἠψήφει τῆς βροχῆς τῶν σφαιρῶν, ὅπως τείνη εὐγνώμων τὴν χεῖρα εἰς τοὺς τραυματίας.

Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἦν φύσει ἡγεμὼν, θεωρῶν διὰ βλέμματος διακυοῦς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς πάντα δὲ διαρκῶς προσέχων τὸν νοῦν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ μικρὰ ἤξιον μελέτης. Οὐδέποτε ἐπέστρεφεν ἐκ περιπάτου, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ προσεκτικῶς τὰς νέας οἰκοδομὰς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πόλεως. Ἐπὶ ἐκάστου ὠραίου δένδρου τοῦ Βερολίνου καὶ τῶν περιχώρων ἠγρύπνει ὁ βασιλικὸς αὐτοῦ ὀφθαλμὸς. Πλήρης εὐνοίας γείτων τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἀντετάχθη πάντοτε κατὰ τῶν σχεδίων, ὃν σκοπὸς ἦτο νὰ ἀπομακρύνωσι τοῦ κέντρου τῆς βασιλικῆς τοῦ πόλεως τὰ ταμῆνα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν. Παρηκολούθει τὴν μετοικοδομήσιν τῶν ἀκροατηρίων ἡμῶν, ὅτε δὲ παρετήρησε λείπον ἐκ μικροῦ παραθύρου τὸ φῶς, ὅπερ εἶχε συνειθίσει νὰ βλέπῃ ἐκεῖ καθ' ἐσπέραν, ἠρώτησεν ἀμέσως μὴ μετώκησέ τις τῶν ὑπηρετῶν ἕνεκα τῆς μετοικοδομήσεως.

Εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν δημοσίων καλλιτεχνικῶν ἰδρυμάτων εἶπεν ἀνακαλυβάνων τὴν ἀρχὴν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ προσδοκᾶται παρ' αὐτοῦ ὅτι ὁ φιλοτέχνης ἀδελφὸς του εἶχε πράξει. Οὐδεμιᾶς ἀντεποιεῖτο καλλιτεχνικῆς ἐμπειρίας, οὐδ' ἤξιον νὰ ἔχῃ κύρος κρατοῦν ἡ γνώμη του. Ἄλλ' ἠσθάνετο βαθέως πάντα γενναῖον στοχασμόν, καὶ βέβαιον ὑπῆρχε πάντοτε τὸ ζωηρὸν αὐτοῦ ἐνδιαφέρον πρὸς ὅτι ἀπέβαιναν εἰς τιμὴν τῆς πατρίδος. Ἐχάρη ἀληθῶς ἡ βασιλικὴ του καρδία, ὅτι μεθ' αἵματηρὸν πόλεμον πρῶτον ἔργον εἰρήνης τοῦ νέου κράτους ὑπῆρξεν ἡ ἀνα-

(1) Pfaueninsel, μικρὰ νῆσος τοῦ ποταμοῦ Havel, ἐν Ποτσδάμῳ. Σ. Μ.

(1) Αὐτὸς ὁ ῥήτωρ, γέννημα τῆς ἐλευθέρως πόλεως Δυβέκης, ἐπιμεληθεὶς τῆς ἀγωγῆς τοῦ νῦν αὐτοκράτορος ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1850. Σ. Μ.

(2) Ἔργον ἐπίσης τοῦ ῥήτορος. Σ. Μ.

σκαφή της Όλυμπιας. Βήμα πρὸς βήμα παρηκολούθει τὰς ἐργασίας, καὶ ὑπεστήριξε προσωπικῶς τὴν συντέλεσιν αὐτῶν, μὴ συνειθίζων, εἶπε, ν' ἀφίη τι ἡμιτελές.

Εὐφροσύνας ἐχαίρειται ἐν τοῖς Βασιλικαῖς Μουσεῖοις τὰ ἀνάγλυφα τῆς Περγάμου, καὶ ἄσμενος ἤκουε περὶ τοῦ Βασιλικοῦ Μνημείου ἐπὶ τοῦ ὄρους Νεμρώδ, οὕτινος ἐθαύμαζε τὸ μεγαλεῖον. Οὐδὲν σωτήριον, ὅσον καὶ ἂν ἦτο μικρὸν, ἐπέτρεπε ν' ἀμεληθῆ, προκειμένου περὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Ὅτε δὲ ἤκουσαν ἐσπέραν τινά, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ χημικοῦ ἡμῶν τὰ ἐγχρώμα τῆς Ταναάρας κεραμουργήματα ἐβλάπτοντο ἐν τῇ ὑγρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ ἰσογείου ὁρόφου, εὐθὺς τὴν ἐπαύριον ἦλθεν κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐργάτη, ὅπως μετακομίσωσιν αὐτὰ εἰς τὰ ἀνώτερα τοῦ Μουσείου δώματα.

Μετ' ἀκαμάτου ἐνδιαφέροντος παρηκολούθει πᾶσαν πρόοδον τῆς φυσιογνωσίας καὶ τῶν τεχνικῶν ἐπιστημῶν. Ἐξοχα δὲ τῆς μηχανικῆς κατορθώματα, ὡς ἐν παραδείγματι τὴν ἐπὶ τοῦ Κρούτζβεργ ἀνεγερῖν τοῦ πολεμικοῦ μνημείου, διηγείτο ὡς μάρτυς αὐτόπτης μετὰ πάσης ἐμπειροπράγμονος λεπτομερείας. Διότι ἀδύνατον ἦτο νὰ ἀρκεσθῆ ἡ φύσις τοῦ εἰς γενικὰς εὐαρεσκείας ἐκφράσεις. Φράσεις κεναὶ ἦσαν ἀφόρητοι εἰς αὐτόν. Ἀνάγκην ἠσθάνετο νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς πάντα, μέχρις οὐ σαφῶς ἀντιληθῆ τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος.

Πρὸς τοῦτο δ' ἐχρησιμοποιοῦ μετὰ τὴν ἡμερινὴν ἐργασίαν τὰς ἡμέρας ὥρας τῆς ἐσπέρας, καθ' ἃς αὐτός τε καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Αὐγούστου ἐβλεπον περὶ ἑαυτοὺς καὶ ἄνδρας τῆς ἐπιστήμης, καὶ συνωμίλουν οἰκείως κ' ἐν στενοτάτῳ κύκλῳ μετ' αὐτῶν περὶ πάσης τῶν ἐργασίας καὶ ἐρεῦνης, ἐν ᾧ ὁ ἡγεμὼν ἀνεκρίνου ἀπὸ τῆς νεανικῆς τοῦ μνήμης τὰς χαριεστάτας τῶν ἀναμνήσεων τοῦ βίου του.

Τὸ ἀληθές ἡγεμονικὸν φρόνημα, τὸ ἐς αἶψα ἀσμένως δημιουργοῦν, κατέδειξε καὶ ὡς οἰκοδεσπότης ἐπὶ ἰδίου ἐδάφους οἰκοθεμῶν. Εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ὑπὲρ τὸν Ἄβελ ὕψωμα, οὕτινος ἐξήτησατο τὴν δωρεὰν παρὰ τοῦ πατρὸς του, γοητευθεὶς ὑπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ. Ὡς Πρίγκηψ Γουλιέλμος ἀπὸ μετρίων ἀρξάμενος, κατῴρθωσε βαθυμυθῶν, ἔτος κατ' ἔτος καὶ δι' ἀκαταπόνου δραστηριότητος, ἧτις παρεῖχεν αὐτῷ τὴν προσφιλεστάτην τῶν ἀνέσεων, νὰ ἀναμορφώσῃ τὸν ἔρημον ἐκεῖνον καὶ φρυγανόσπαρτον λόφον εἰς χλοερὰν καὶ κατὰφυτον περιοχὴν βασιλικῶν μεγάρων, τῇ συνδρομῇ καλλιτεχνῶν οἰοῖ ὁ Σίνκελ, ὁ Πέρσις καὶ ὁ Στράκ. Πλὴν τῶν ἀρχιτεκτόνων, σύμβουλος αὐτοῦ ἦν καὶ ὁ πρίγκηψ Πύκλερ-Μυσκάου. Ἄλλ' ὅτε οὗτος ἠθέλησε νὰ καταβάλλῃ τὰς ἀπολειφθείσας παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ γηραιὰς σημύδας, ὡς ἀναρμόστους εἰς

ἡγεμονικὸν δρυμόν, ἀντίστη ὁ Πρίγκηψ τῆς Πρωσίας, μὴ θέλων νὰ στερηθῆ τοὺς μάρτυρας ἐκεῖνους τῆς ἀρχικῆς καταστάσεως τῆς ἐπαύλειώς του, οὕτω δὲ παραμένει τὸ Βάβελοβεργ χαρακτηριστικώτατον, ὠραῖον καὶ σεβαστὸν ἄμα μνημεῖον τῆς ἡγεμονικῆς δημιουργίας τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Ἡ καρδία μου μὲ παρώτρυνε νὰ μικρολογῆσω περὶ πολλὰ, διότι χρησιμεύουσι ταῦτα εἰς ζωηροτέραν καὶ θερμότεραν πρὸ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀναπαράστασιν τῆς ἀνθρωπίνης εἰκόνας τοῦ αἰοιδίου.

Αἱ μεγάλοι τοῦ Αὐτοκράτορος πράξεις μένουσι διὰ φαινῶν γραμμάτων ἐν τῇ μνήμῃ τῶν αἰώνων κεχαρμαγμένα. Ἄλλ' ἡμεῖς ὅμως, οἱ χρόνους μακροὺς χωρὶς αὐτοκράτορος διαβιώσαντες, μὴ προσηλώσωμεν τὸν νοῦν εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς μόνον θριάμβους. Κύριον ἔστω πρὸς ἡμᾶς, οὐχὶ ὅτι πρωτοστατεῖ πάλιν σήμερον ἡ Γερμανία κραταιὰ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ὅτι ἐσώθημεν ἀναξίας ἡμῶν καταστάσεως, καθ' ἣν πάτρια γένη καὶ κράτη ἤριζον ἀπαύστως πρὸς ἄλληλα μικρολογοῦς ἔριδας ταπεινῶν συμφερόντων καὶ δηλητήριον ἰδιωφελούς μικροπολιτείας διεβίβρωσε τὸν μυελὸν τοῦ ἔθνους. Κοινὸς μόνον ἔξωθεν κίνδυνος ἠδύνατο νὰ σώσῃ ἡμᾶς τοῦ μαρμασμοῦ ἐκείνου. Ἄλλὰ μετὰ τῶν τῶν μῶν τοῦ πολέμου θὰ ἀντιπαρήρχετο βεβαίως πάλιν καὶ ἡ ἐνότης ἡμῶν, ὡς πάντα παρέρχονται τὰ ἀπὸ τῆς φιλαυτίας βλαστάνοντα, ἂν ὁ θεὸς δὲν εἶχε δώσει εἰς ἡμᾶς βασιλέα, ὅστις οὐ μόνον τοὺς στρατοὺς αὐτοῦ ἤγαγεν ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰρήνης τὸν οἶκον κατῴρθωσε ν' ἀνιδρύσῃ, ὅπως ὡς ἀγαθὸς ποιμὴν συναυλίσῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν διεσπαρμένην ποιμνὴν, καὶ ἀνάψῃ εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰς καρδίας τὸ ἅγιον πῦρ τῆς ἀγάπης, τὸ μόνον δυνάμενον νὰ ἀναλύσῃ τὰς σκληρὰς τῆς φιλαυτίας βώλους. Ἐν αὐθορμήτῳ σεβασμῷ συνῆλθον τότε πάλιν οἱ γερμανοὶ περὶ μίαν κορυφὴν, καὶ νέαν θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἡ πρὸς ἐκεῖνον ἀγάπη των.

Ἐγενόμεθα ἄρα διὰ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου οὐ μόνον ἰσχυρότεροι καὶ ἐνδοξότεροι, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς ἐλευθερώτεροι, ἀγνώτεροι, κρείττονες ἡμῶν. Διότι μόνον ἐν τῇ ἀγάπῃ δύνανται νὰ ἁμυνώσωσιν ἀληθῶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ μόνη ἡ ἀγάπη ἀναπτύσσει τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σπῆρον τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡ ἀγάπη εἶνε τοῦ πνευματικοῦ βίου ὁ ἥλιος, ὅστις δὲν θάλλει μόνον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ζωογονεῖ, ἀλλ' εἰς πᾶσαν ζωὴν δωρεῖται πῶς καὶ θερμότητα.

Οὕτω νέας ζωῆς πνοὴ διέπνευσε πᾶσαν γερμανικὴν γῆν. Οὕτως ἐγένετο εἰς αὐτόν, τὸν οὐδέποτε μετελθόντα τὴν εὐνοίαν τοῦ πλήθους, πλήρης καὶ ἀκραίφνης ἡ ἀγάπη τοῦ ἔθνους,

καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη τῆς πατρίδος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς κατέστησε πάλιν ἡμετέρους τοὺς εἰς τ' ἀπότακα τῆς γῆς διεσπαρμένους γερμανοὺς.

Ἡ ἀγάπη αὕτη εἶνε τὸ περὶ τὸ μέτωπόν του φωτοβολοῦν διάδημα· οὐδὲν δὲ θνητὸς δύναται νὰ κατακτήσῃ ἐπιζηλότερον ἄθλον πολυμύχθου γήϊνου βίου.

Εὐθύτητα καρδίας ἤτησε παρὰ τοῦ βασιλέως Σολομῶντος ὁ θεός, ἀδ' ἠθασυρίζων τοῖς κατορθοῖσι σωτηρίαν. Μετρία φαίνεται ἡ λέξις, ἀλλ' ἐμφαίνει ὅμως ὅτι ὕψιστον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ θνητός· τὸ παλαιὸν δὲ τοῦτο λόγιον ἐγένετο πολῦτιμος ἀλήθεια παρὰ τῷ αὐτοκράτορι Γουλιέλμῳ. Ἡ εὐθεία αὐτοῦ καρδία ἦν ἡ πηγὴ τῆς ἁρμονίας ὅλης τοῦ πνευματικοῦ του βίου, τῆς ἀπὸ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ μορφῆς ἀκτινοβολούσης, τῆς ἀνακρούσεως πάσης τῆς ἐναντιότητος καὶ λουούσης οὕτως εἰπεῖν αὐτομάτως πάντα τὰ ὑψηλὰ προβλήματα, τὰ τοσοῦτον ἀφθόνως ἀπασχολοῦντα τοῦ βίου ἡγεμόνος. Οὐδέποτε περὶ ἑαυτοῦ σκεπτόμενος, ἦν ἐλεύθερος ἰδιοτροπιῶν, ἀπρόσιτος εἰς νυγμοὺς ζηλοτύπου μερίμνης περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ τιμῆς, ξένος εὐτραπέλου ἀστασίας, ὅτε μὲν περισσὴν ὅτε δὲ φειδωλὴν παρεχούσης τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς. Ἀληθινὸς καὶ πιστὸς παρέμεινε πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὧν εἶχε δοκιμάσει τὴν εἰς αὐτὸν ἀφοσίωσιν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, καὶ τρανῶς ἐμαρτύρησε πρὸ τοῦ ἔθνους καὶ παρὰ τῆς πατρίδος τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην του. Ἄλλὰ καὶ τοῦ μεγάλου Ἀρχιγραμματέως ἐγγύς, κ' ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων αὐτοῦ στρατηλατῶν διέμεινε πάντοτε αὐτὸς ἐκεῖνος, ὁ βασιλεὺς πάντοτε, ὁ πρὸς τὸν θεὸν ὑπεύθυνος, ὁ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐξ ἰδίας πεποιθήσεως κρίνων καὶ ἀποφασίζων τὰ ὀρίζοντα τῆς ἱστορίας τὸν ροῦν.

Ὡς τὸ ἡγεμονικὸν ἀξίωμα, ὅπερ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀδελφοῦ του ἀνέλαθεν, ἐμαγεθύνετο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καὶ ἐποικίλλετο καὶ βαρύτερον ἀπέβαινε, οὕτω καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον αὐτοῦ, ἐκρατύνετο ἀδικόπως καὶ ὠρίμαζεν, ἀπαύστως ἐργαζόμενος, μέχρις οὐ, περὶ τὸ μακρὸν τῆς ἡμέρας ἔργον, ὃ στέφει σήμερον ἡ εὐλογία ὀλοκλήρου ἀναγεννηθέντος λαοῦ, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, ἐν εὐθανάτῳ ἡρεμῶν προπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ λόγου εἰς κρείττονα βίον, ἐνῶ σύζυγος καὶ θυγάτηρ κατέλειπον τὸ δάκρυ των ἐπὶ τῆς ψυχομένης χειρὸς του.

Ἄλλὰ μένει ὅμως ζῶν πάντοτε ἐν μέσῳ ἡμῶν. Ἐὐχαριστήσωμεν τῷ θεῷ, ὅτι ἤξίωσεν ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν καὶ πράξωμεν ὑπὸ τοιοῦτον ἡγεμόνα. Ἀποδειχθῶμεν δὲ ἄξιοι αὐτοῦ, ἐξεργαζόμενοι περαιτέρω κατὰ τὸ πνεῦμα ἐκείνου

τὸ ἔργον του, μετὰ φόβου Κυρίου καὶ πίστεως τῇ πατρίδι δουλεύοντες, ἐν αὐταπαρνήσει καὶ ἐθελουσίᾳ φρουροῦντες καὶ θάλλοντες ὡς ὑπέρτατον ἀγαθὸν τὴν ἀντὶ τοσοῦτων θυσιῶν ἀποκτηθεῖσαν ἡμῶν ἐνότητά. Δῶμεν ἐνταῦθα ἐν ἀσθέστῳ εὐγνωμοσύνη τὴν ἐπαγγελίαν, ὁμοῦ μετὰ τῆς συνηγμένης κύκλῳ νεότητος, ἐφ' ἣ τοσοῦτον ὑψοῦντο ὁ ὀφθαλμὸς του, αὐτῆς τῆς κυοφορούσης τὸ μέλλον τῆς πατρίδος ἡμῶν, δῶμεν τὴν ἐπαγγελίαν νὰ τηρήσωμεν διὰ βίου τιμὴν τὴν μνήμην αὐτοῦ, καὶ νὰ μείνωμεν ἀκλονήτως πιστοί, ἐν χαρᾷ καὶ ὀδύνη, εἰς τὸν οἶκον τῶν Ὀεντσόλλερν.

Πῶς δὲ ἄλλως νὰ περᾶνωμεν τὴν πένθιμον ταύτην τελετὴν, ἢ ἐπικαλούμενοι ὁμοθυμῶς τὸν θεόν, ὅπως φυλάττῃ, εὐλογῇ καὶ σκέπῃ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ Βασιλέα ἡμῶν Φρειδερίκον, τὴν Αὐτοκράτειραν καὶ Βασιλίσσαν σύζυγον αὐτοῦ, τὴν Αὐτοκράτειραν Βασιλίσσαν Αὐγούσταν καὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ Αὐτοκράτορος ἡμῶν Γουλιέλμου!

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ).

Ο ΥΠΟΥΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ὁ Βερδιέ ἤρχισε νὰ σκέπτηται ἀπὸ τοῦ πρώτου βήματός του ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ—καὶ τὸ πρῶτον βῆμα ἦτο τὸ πρόγευμα ἐκεῖνο ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας Ἐρβλαί—ὅτι ἀναμφιβόλως ἦτο καλλίτερον νὰ διάγῃ εἰς τὸ μικρὸν τῆς ὁδοῦ Μανσάρ οἰκημᾶ του ἐν Παρισίῳ, ἢ, ἂν δὲν ἤθελε τὸν ἐναικιάσει, εἰς τὸν ἐν Μελέν, ἐν τῇ ὁδῷ Ἀγίου Ἀμβροσίου οἰκίσκον του, ἐνθα ἐγεννήθη, ἀνευρίσκων ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἐτῶν καὶ πλέον τὸ κηπάριον ὅπου ἔτρεχεν ὅτε ἦτο παιδίον, καὶ τὸ ὅποιον ἐφαίνετο εἰς αὐτόν τόσον μικρὸν νῦν, ἐν ᾧ ἄλλοτε τὸ εὗρισκε τόσον μέγα! Ἄλλὰ τί πρὸς τοῦτο; ὅσον στενότερος ἦτο ὁ κῆπος, τόσον μεγαλειότερον ἄνεσιν θὰ ἠσθάνετο ὁ Βερδιέ. Οὐδέποτε εἶχεν ὀνειροπολήσει τὰς μεγάλας εὐδαιμονίας ἢ τὰς μεγάλας τιμὰς τοῦ κόσμου τούτου. Υἱὸς στρατιώτου τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας, ὅστις ἀναχωρήσας ἐκ Μελέν ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης εἶχεν ἐπανέλθει μετὰ τὰς ἐπωμίδας τοῦ λοχαγοῦ καὶ τοὺς ρευματισμοὺς δυστρόπου καὶ μεμφιμοῖρου ἀξίωματικοῦ, ἐθεώρει ἑαυτὸν λίαν εὐτυχῆ διότι ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν τὴν χαρκαθεῖσαν παρὰ τοῦ γέροντος του καὶ πολὺ ἀνταμειφθέντα διότι ὑπερέβη αὐτόν κατὰ τὸν βαθμόν. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν προκαταρκτικῶν σπουδῶν του, ὁ λοχαγὸς καὶ ἡ σύ-

ζυγός του, αγαθοὶ ἄνθρωποι, ἐξφωνόμησαν ὀβλοῦν πρὸς ὀβλοῦν τ' ἀπαιτούμενα χρήματα διὰ νὰ πληρώσωσι τὰς σπουδὰς τοῦ τέκνου των, διὰ νὰ τὸν βοηθήσωσι νὰ προδεύσῃ, διὰ νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ νὰ διαγωνισθῆ καὶ ὅτε ἀπὸ τοῦ Πολυτεχνείου εἰσῆχθῆ εἰς τὴν ἐν Μέντζ σχολὴν τῆς Ἐραρμολογίας, διὰ ν' ἀγοράσῃ βιβλία καὶ ἐργαλεία. Φιλόπρονος, ἐντιμος, χαίρων ἀληθινὴν ὑπόληψιν ὁ ταγματάρχης ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ καὶ εἰς ὑψηλότερον στρατιωτικὸν βαθμὸν, ἀλλὰ ἡ σκικαὶ συστολή του καὶ ἡ ὀρμέφυτος καὶ σιωπηλὴ ἀποστροφή του κατὰ πάσης ἀδικίας, τὸν παρεκίνησεν ἐν στιγμῇ τινι δυσαρρεσκείας νὰ ὑποβάλλῃ τὴν παραίτησίν του, θέτων ὁ ἴδιος τέρμα εἰς τὸ στάδιόν του καὶ καταδικάζων ἑαυτὸν νὰ ζῆσῃ μὲ τὰ μικρὰ του εἰσοδήματα, ἐνῶ ἀκόμη ἐμπροσθέν του ἔμειδία τὸ μέλλον.

Εἰς τοὺς ἡπίους καὶ δειλοὺς χαρακτηῖρας ἐπέρχονται ἐνίοτε τοιαῦται ἐπαναστάσεις. Ὀργίσθη κατὰ τὰ μεγάλα γυμνάσια κατὰ τινος τροφодότου ἀφήσαντος τοὺς ἄνδρας του νῆστεις, παρὰ πᾶσαν δὲ δικαιοσύνην ὁ ἀνώτερός του, φίλος ὢν τοῦ τροφодότου, ἐπέπληξεν αὐτόν. Ἐκ τούτου ἐξαφθίει καὶ παραφερόμενος ὁ Βερδιὲ ἐν ἡλικίᾳ πενήτηκοντα δύο ἐτῶν εὐρέθη ἠναγκασμένος νὰ διαδιώσῃ τοῦ λοιποῦ ἢ ἐν τῇ χαύνῃ ἀργίᾳ μικρᾶς τινος πόλεως ἢ ἐντὸς τῆς φονικῆς τύρβης τῶν Παρισίων. Ἐνησχολήθη τότε εἰς τὴν συγγραφὴν πονήματός τινος περὶ πυροβολικοῦ καὶ τῆς προόδου τῆς βληματομετρικῆς τέχνης ἐν Εὐρώπῃ, μὴ δυνάμενος δὲ νὰ παράσῃ πλέον εἰς τὴν πατρίδα του τοὺς σωματικούς του κόπους, ἀφιέρου εἰς αὐτὴν τὴν μάθησιν καὶ τὴν φιλοπονίαν τοῦ πνεύματός του. Ἄλλως τε ὁ Βερδιὲ ἐκείνητο μίαν παρηγορίαν καὶ ἐν καθήκον, τὴν ἀνεψιάν του δηλαδὴ τὴν Γιλβέρτην, ὀρφανὴν, θυγατέρα ἐνὸς ἀδελφοῦ του νεωτέρου, ὅστις εἶχεν ἐγκαταστῆ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας διὰ νὰ μὴ ἐπιδαρῶνῃ τὴν οἰκογένειάν του εἰς Ὀρλεάνς καὶ συναθροίσῃ μετὰ κόπου περὶ τὰς ἐξήκοντα χιλιάδας φράγκων ὡς ἔμπορος σιδηρικῶν. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν αἴφνης ἐφθίκεν εἰς τὸν οἶκόν του ἢ ἀνεψιὰ ἐκείνη μὴ ἔχουσα ἄλλην οἰκογένειαν ἐντὸς αὐτοῦ, ὁ δὲ Βερδιὲ ἀνεύρισκε ἰδίαν θυγατέρα ἐν τῷ ζῳηρῷ ἐκείνῳ κορμακίῳ, τὸ ὅποιον ἀνεριχάτο εἰς τὰ γόνατά του ὅτε τὴν εἶχεν ἰδεῖ τὴν τελευταίαν φορὰν. Τότε ὁ ταγματάρχης ἐσυλλογίσθη ὅτι ἀφοῦ ὁ νεώτερος ἀδελφός του εἶχε θυσιασθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου, οὐ ἢ ἐκπαίδευσιν ἐστόιχισε τόσα χρήματα εἰς τοὺς γέροντας γονεῖς, ὁ πρεσβύτερος, ὁ μόνος νῦν ἐπιζῶν ἐν τῆς οἰκογενείας καθήκον εἶχε ν' ἀφοσιωθῆ ἐξ ἡλοκλήρου εἰς τὴν νεάνειαν. Καὶ τότε χάριν τῆς Γιλβέρτης ἔμαθε διὰ πρώτην φορὰν πράγματα ἅτινα πρότερον σχεδὸν ἠγνόει, λό-

γον χάριν τὴν τέχνην του νὰ μετρή τὰ χρήματά του, αὐτὸς ὁ μαθητικὸς, ὅστις ἔλυεν εὐκολώτερον ὅλα τὰ προβλήματα καὶ ἐγίνωσκε κάλλιον τὴν ἄλγεβραν καὶ τριγωνομετρίαν παρὰ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν. Οἱ γονεῖς του εἶχον ἀφήσει αὐτῷ μετὰ τοῦ ἐν τῇ λεωφόρῳ Ἁγίου Ἀμβροσίου οἰκίσκου περὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας φράγκων· εἶχε καὶ αὐτὸς ἀποταμιεύσει περὶ τὰ δεκαπεντακισχίλια ἅτινα ἐκέρδησε παρέχων πρὸς ἐκδοσιν ἐπιστημονικὰ συγγράμματα εἰς στρατιωτικὸν βιβλιοπωλεῖον πάντα ταῦτα ἡμοῦ μὲ τὰς πρώτας του οἰκονομίας ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ του σταδίου καὶ τὴν μικρὰν προῖκα τῆς Γιλβέρτης ἀπέφερον πρόσδοτον ἐτήσιον ἐπτακισχιλίων καὶ πεντακοσίων φράγκων, ἀρκετὴν ὅπως ζήσωσιν ἐντίμως, χωρὶς οὐδὲν νὰ ὀφείλωσι καὶ οὐδὲν νὰ ζητήσωσι παρὰ τῶν ἀδιαφόρων.

Ἐκ τῆς πωλήσεως τῆς ἐν Μελὲν οἰκίας του ἠδύνατο ἀληθῶς ν' ἀρυσθῆ ὁ ταγματάρχης τριάκοντα περίπου ἀκόμη χιλιάδας φράγκων· ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐσκέφθη ποτὲ ν' ἀπαλλοτριωθῆ τοῦ κτήματος ἐκείνου. Αἱ εἰκόνες τοῦ λοχαγοῦ Βερδιέ, πατρός του, βεθυθισμένον ἔχοντος τὸν τράχηλον ἐντὸς τοῦ ὑψηλοῦ περιλαιμίου τῆς στοτῆς τῶν ἐπιλέκτων καὶ τῆς μητρὸς του, φερούσης τὴν ἐσθῆτα τῆς ἐποχῆς μὲ τὰς πλατείας χειρίδας καὶ μειδιώσης ἀπὸ τοῦ πλαισίου τῆς, ἔμενον ἀκόμη καὶ θὰ ἔμενον διὰ παντός ἀνητημέναι εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ὁ Βερδιὲ ἀνέκαθεν τὰς εἶχεν ἰδεῖ ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας. Ἐκεῖ θὰ τὰς ἔβλεπεν ἕως τέλους ζωῆς. Ἄν δὲ εἰς Παρισίους ὢν δὲν εὕρισκετο ἐγγύτερον τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ἀρχείων, ὁ ταγματάρχης εὐχαρίστως ἤθελε κατοικεῖ εἰς τὴν ἐν Μελὲν οἰκίαν του δι' ὅλου τοῦ ἔτους.

— Ἄλλ' ὄχι, ὄχι! Ἡ Γιλβέρτη πολὺ θὰ ἔστενοχωρεῖτο, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ θὰ ἐσκωρίαζα ὅπως διόλου!

Ἐν τοσοῦτῳ ἐνοίκιασε τὸ μικρὸν οἶκον ἐκεῖνο εἰς ἀνθρώπους ἡσύχους καὶ ἀσφαλεῖς, δυνάμενους νὰ σεβασθῶσι τὰ ἐπιπλα καὶ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ οἴκου του, ἐνετύθεν δὲ ἐξφωνόμει καὶ νέους πόρους ὑπὲρ τῆς ἀνεψιάς του.

Ἀφ' ἐτέρου ἠγάπα τοὺς Παρισίους, τὴν ἡραμον ἐκείνην γωνίαν τῶν Παρισίων, ὅπου, ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Μανσάρ μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς λεωφόρου ἠδύνατο νὰ περιπατῆ σχεδὸν μὲ τὰς ἐμβάδας τὴν ἐσπέραν. Τὸ κατερχομένον τὴν ὁδὸν Φονταίν λεωφορεῖον μετέφερον αὐτὸν κατ' εὐθείαν χρησιμώτατα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην. Εὐδαίμων ἐν τῇ γαληνίῳ οἰκιακῇ ἐστία του ὁ ταγματάρχης διήρχετο εὐχαρίστως καὶ χωρὶς ν' ἀνιᾶ τὴν περίοδον τοῦ μακροῦ χειμῶνος καὶ ὅτε αἱ πρώται τοῦ ἔαρος ἡμέραι ἐπανέτελλον, σφόδρα ἐτέρπετο μεταβάκινον, οἰνοῖ πρὸς ἐξοχικὴν διαμονὴν ἐπὶ μίαν καὶ ἐνίοτε δύο ἡμέρας

εἰς Μελὲν, ἐπανευρίσκων τὰ δένδρα τοῦ κήπου του βλαστήσαντα ἤδη, βλέπων τὰ ἄνθη του ἀναγεννώμενα, περιπατῶν παρὰ τὸν Σηκουάναν εἰς τὴν περπατόμιον ὁδὸν τοῦ Ἀσπαὶ ἢ ἀνερχόμενος τὴν ὁδὸν Ἁγίου Στεφάνου, ἥτις τῷ ἐφαίνετο ὅτι ποσῶς δὲν εἶχε μεταβληθῆ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, διὰ νὰ σταματήσῃ καὶ ἐπικαλεσθῆ τὰ φάσματα τοῦ παρελθόντος τῆς ἐνώπιον τῆς Γιλβέρτης πρὸ τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ τῶν Κωδῶνων, ἐνθα ἠγείρετο τὸ Κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου.

Καὶ ἔλεγε πρὸς τὴν νεάνειαν:

— Ἐκεῖ μέσα βλέπετε;.. ἐκεῖ ἐκοινώνησα διὰ πρώτην φορὰν· καὶ ἐκεῖ, ἴσως — ποῖος εἰξεύρει! — θὰ νυμφευθῆς καὶ σύ!

Ἡ δὲ νεάνις γελῶσα ἀπήντα:

— Νὰ νυμφευθῶ; Ἐγὼ καιρόν! Διόλου δὲν τὸ συλλογίζομαι.

Οὐδ' ὁ Βερδιὲ ἐσυλλογίζετο νὰ θέσῃ τὴν ὑποψηφιότητά του, ὅτε ἡ κυρία Ἐρβλαί, τὴν ὁποῖαν ἔβλεπε δύο ἢ τρεῖς φορές κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Σωσέ δ' Ἀντὲν αἰθουσάν τῆς, ἐσκέφθη περὶ αὐτοῦ. Ἡ κυρία Ἐρβλαί τὸν ὑπολήπτετο, ὁ δὲ Μαδερικός Σαρβὲ ἐγίνωσκεν ὁποῖα ψυχὴ στατικὴ ἐν τῇ πρακτικῇ τῆς ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ μικροσώμου καὶ συνεσταλμένου ταγματάρχου. Εἶχεν ἰδεῖ τὸν Βερδιὲ λοχαγὸν τότε μετακομισθῆντα εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Μελὲν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Φρεσβίλλερ, ἐξερχόμενον ἅμα τῇ θεραπείᾳ του καὶ διασχίζοντα τὰς πρωσσικὰς γραμμάς ὑπὸ τὸν μεταμφισμὸν χωρικοῦ, ὅπως συναντήσῃ ἐν οἰονδῆποτε σύνταγμα, λείψανόν τι τοῦ στρατοῦ ἐκεῖθεν τοῦ Λεϊγῆρος. Ἐγίνωσκεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μαθητικῆς του ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ Γκαρρὲν ἐν Μελὲν, ὅπου καὶ αὐτὸς εἶχε σπουδάσει ἐννέα ἔτη μετὰ τὸν ταγματάρχην, τὴν εὐστάθειαν τῶν πεποιθήσεων τοῦ ἀξιολόγου ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις εἶχε μείνει παρομιώδης ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ, ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε ταῦτοχρόνως γερουσιαστὴς καὶ βουλευτὴς, τὸ ὅποιον οὐχ ἤττον δὲν θὰ τὸν δυσηρέσει ποσῶς, ἐνέκρινε τὴν ἀναγκάλυσιν τῆς κυρίας Ἐρβλαί καὶ τόσον τὸ καλλίτερον διὰ τὸν Βερδιέ, ἂν εἰς τὸν Βερδιέ ἐλάγχχανεν ἡ διαδοχὴ του!

Ἄλλ' ὁ Βερδιὲ δὲν ἐδέχθη εἰμὴ ἀφοῦ ἡ κυρία Ἐρβλαί ὁμίλησε πρὸς αὐτόν περὶ κινδύνου καὶ περὶ καθήκοντος

— Συλλογίσθητε, φίλτατε ταγματάρχα· εἰσθε ἀνεξάρτητος, εἰσθε ἐλεύθερος... Ἐν ἡλικίᾳ πενήτηκοντα ἐτῶν εἰσθε εὐρωστος ὡς νὰ εἰσθε τριακοντούτης. Λαμπρὸν μέρος δύναται νὰ διαδραματίσῃ εἰς θαήγυριν ἀποτελουμένην κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνδρῶν θεραπευόντων τὰ ἰδιαιτέρὰ των συμφέροντα, ἐξ ἀδόλεσχων καὶ ἡλιθίων, ἀνὴρ ἐντιμος ἀνυπόκριτος καὶ εἰλικρινῆς

ὅστις ἔρχεται ἀπλῶς νὰ εἴπῃ καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἐμπρὸς ταγματάρχα! ὀλίγον θάρρος! Ἐπὶ τὴν ἐφοδόν!

Ἡ κυρία Ἐρβλαί ὁμίλει ἐπιτηδείως μὲ χάριν, παρορμῶσα τὸν δειλιῶντα ἀγαθὸν ταγματάρχην.

Ὁ Βερδιὲ ἔξεε τὸ οὖς του· εἶχε βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ διστάζῃ Πῶς! Εἰς ὅλον τὸ διαμέρισμα δὲν εὕρισκετο τάχα κανεῖς ν' ἀναπληρώσῃ τὸν Σαρβέ;

— Κανεῖς, ταγματάρχα, κανεῖς!.. Ἄλλ' ὄχι!.. Ὑπάρχει εἰς, ὁ Γκαρούς ἴσως, ὁ Γκαρούς ἐκεῖνος ὁ ριζοσπάστης, ὅστις ἠγόρασε πρὸ μικροῦ ὀλίγα κτήματα καὶ διοργανίζει πολιτικὰ συναθροίσεις εἰς τὰ καφενεῖα τοῦ Δαμμαρί. Ἄλλ' ὁ Γκαρούς δὲν εἶνε ἐπιφοβὸς ἐκτὸς ἐάν σεῖς, ὁ ὑποψήφιος περὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Σαρβὲ ἐγγυᾶται, σεῖς ὁ εὐυπόληπτος δὲν ἐκτεθῆτε. Ἐλα λοιπόν, σὰς λέγω καὶ πάλιν, κύριε ταγματάρχα διστάσετε;

Ἄλλ' ὁ ταγματάρχης εἶχε λόγους νὰ διστάζῃ. Πᾶσα ἀντιπροσωπεῖα εἶνε πολυτέλεια. Ἐγίνωσκεν ὅτι αἱ ἐκλογαὶ στοιχίζουσι ἀκριβᾶ. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι θὰ ἐδέχετο καὶ ὅτι θὰ ἐξελέγετο, πόσα θὰ ἐδαπανῶντο! Εἰξευρε καλὰ τὸν ἑαυτόν του· θὰ ἐδίδεν εἰς ὅποιον καὶ ἂν τοῦ ἐζήτηι. Ἄλλ' ἐκ τῆς προσόδου του τῶν ἐνενακισχιλίων φράγκων ἀφοῦ ἤθελε δώσει ἀρκετὰ, γεννασιοπαρόχως ὅσον τὸ δυνατόν εἰς φιλανθρωπικὰς ἐταιρίας, εἰς τοὺς ἀπόρους ἐκλογεῖς, εἰς τ' ἀγαθοεργὰ καταστήματα, εἰς συνεισφορὰς, ἐλεημοσύνας, θὰ ἔμενον ἐπὶ τέλους εἰς τὸν Βερδιέ τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν ὅπως ζήσῃ; Δὲν θὰ ἐπῆρχετο κατ' ἀνάγκην μειώσις τοῦ ἰσχυροῦ εἰσοδήματός του: Ἡ ἐκ των στρατιωτικῶν πονημάτων του πρόσδοδος θὰ ἐπῆρκει ἄρα γε πρὸς συντήρησίν του ἐν τῇ νέᾳ του καταστάσει;

Ἄν ἦτο δυνατόν τοῦλάχιστον νὰ μὴ ἐγγίση ποσῶς τὴν πενιχρὰν προῖκα τῆς ἀνεψιάς του!

Ἡ Ἐρρικέττα Ἐρβλαί ἔθηκε τότε ἐπιτηδείως τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῆς εὐαίσθητου χορδῆς. Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Βερδιέ! ἡ κόρη τῆς! Ὁ ταγματάρχης ἐγίνωσκε πόσον αὐτὴ ἐνδιεφέρετο ὑπὲρ τῆς νεάνιδος. Λοιπόν, ὅτε θὰ ἦτο ἀνεψιὰ βουλευτοῦ ἢ Γιλβέρτη εὐκολώτερον θὰ ἠδύνατο νὰ νυμφευθῆ. Οἱ βουλευταὶ εἶνε οἱ ἡγεμόνες τῆς ἐποχῆς βεβαίως τὴν ἡγεμονίαν του θὰ μεταχειρίζετο μόνον ἐπ' ἀγαθῶν· ἀλλ' ὅτε θὰ κατεῖχε διακρηπῆ θέσιν, θὰ ἐθεωρεῖτο τάχα ὅτι κατεχράτο τὴν θέσιν του ταῦτην μεριμνῶν περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀνεψιάς του;

Τὸ ὅπως οὖν ἐγνώστικὸν ἐπιχείρημα ἐφάνη ὅτι ἐπεισε τὸν ἀγαθὸν Βερδιέ.

Καὶ ὅμως ὄχι, δὲν ἦτο αὐτὸ κυρίως ὅπερ

τὸν ἔπειθεν. Εἰς τοὺς συλλογισμούς του τοῦ ἐλησμένον τὴν Γιλβέρτην. Ἡ Ἐρρικέτα ἔσειε διαρκῶς ὡς κρόταλον εὐνηχον παρὰ τὰ ὦτα γηραιοῦ ἴππου τὴν πολυσήμαντον καὶ ἤχηρὰν λέξιν καθήκον.

Τὸ καθήκον! Ἐτρεφε πάντοτε σεβασμὸν πρὸς αὐτὸ ὁ ταγματάρχης ἄλλ' ἤτο συνεσταλμένος ἀπέναντί του, δὲν ἔστρεφόδικε. Λατρεύων τὸ ἰδανικὸν τῆς δικαιοσύνης, ἐθεώρει φυσικὸν νὰ ὑπάρχωσιν ἄνδρες ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἰδανικοῦ τούτου. Ἐφρόνει ὅμως ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔπρεπε νὰ ἐκλέγωνται μεταξὺ τῶν ἐχόντων ἰδιαιτέρας γνώσεις, ὑπεροχὴν ἀνεγνωρισμένην, μεταξὺ τῶν ἐπισημοτέρων ὧν δηλαδὴ ἐκείνων, ὁ βίος ἦτο παραδειγματικὸς. Ἐφρόνει τέλος ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκλέγωνται οἱ ἀξιώτατοι.

Πῶς δὲ εἰς ἓν ὁλόκληρον διαμέρισμα τόσον πλησίον τῶν Παρισίων κείμενον ὁ Σαρβὲ θὰ τὸν ἔκαμνε νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἐν ἐλευσίῃ, αὐτοῦ τοῦ ἐμπορίου ἄλλος κατάλληλος διὰ τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα εἰμὴ εἰς πρῶτον ταγματάρχης τοῦ δου συντάγματος τοῦ πυροβολικοῦ παρατηρηθεὶς τοῦ βαθμοῦ του ἐν στιγμῇ ὀργῆς:

Πῶς! αὐτὸς ὁ Βερδιὲ ἠδύνατο κάλλιον παντὸς ἄλλου νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐν ὀνόματι τόσον πλήθους ἐκλογέων ἐχόντων πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν αὐτῶν μακαρίαν ἐμπιστοσύνην; Ἡ συναίσθησις τῆς ἀνεπαρκείας του τὸν κατέβαλλεν. Ἐπὶ τῇ ιδέᾳ μόνῃ ὅτι θ' ἀνήρχετο εἰς τὸ βῆμα ἠσθάνετο τὸ σῶμά του περιλουόμενον ὑπὸ ἰδρώτος:

— Δὲν θὰ ἀγορεύετε, θὰ ἐργάζεσθε; Ἐχετε βεβαίως τὴν ἰδιαιτέραν σας γνώμην περὶ τοῦ στρατοῦ; εἶπεν αὐτῷ ὁ γερουσιαστὴς.

Ἄν εἶχεν ἰδιαιτέραν γνώμην περὶ τοῦ στρατοῦ; Βέβαια εἶχεν! Δὲν τὴν εἶχεν ἐκφράσει ἐνσφω διετέλει ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, διότι ἡ πειθαρχία ἐπέβαλλεν αὐτῷ σιγὴν ἀναμφιβόλως ὅμως θὰ προσεπάθει νὰ τὴν υποβάλλῃ ὅπως ληθθῇ ὑπὸ σκέψιν ἂν ποτε ἐγένετο μέλος τῆς Βουλῆς.

— Πολὺ καλὰ! τότε εἰσέλθετε εἰς τὴν Βουλὴν! ἔλεγεν αὐτῷ ὁ Σαρβὲ.

Ὁ ταγματάρχης συνησθάνετο μετὰ φιλοπάτριδος ἀνησυχίας, μετ' ἔρωτος σφοδροῦ πρὸς τὸ εὐγενὲς στρατιωτικὸν στάδιον ὅτι πολλὰ, πάρα πολλὰ πράγματα ἠδύνατο νὰ γείνωσιν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ. Ὡ! τῇ ἀληθείᾳ θὰ ἦτο εὐτύχημα ἂν ἀνὴρ τις πεπειραμένος καὶ ἄνευ φιλοδοξίας, παλαιὸς σύντροφος τοῦ στρατιωτικοῦ, κατῶρθου νὰ γείνωσι παραδεκταὶ παρὰ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ἀγαθῶν πολιτῶν μεταρρυθμίσεις, αἵτινες ἐμῆλον ν' ἀποβῶσι πρὸς ὄφελος τῶν ἀπομεινάντων ἐν τῷ συντάγματι γενναίων συντρόφων του, τῶν συνοπλιτῶν του, οὓς ἠγάπα, μεθ' ὧν ἐνίστατο

ἠσθάνετο τὸν πόθον νὰ συμδιώσῃ αὐτίς, ὅτε ἐν τῷ καπνῷ τῆς καπνοσύριγγός του, ὅστις ἀνήρχετο διαρκῶς καὶ διελύετο, ἐνόμιζε ὅτι ἔβλεπε τὸν καπνὸν μάχης! Ἄν τοιοῦτος τις ἀνὴρ πικρυσιάζετο, ἀναμφιβόλως ὅλοι θὰ ἐκέρδιζον!

Καὶ ὁ Βερδιὲ ὁσάκις μετέβαινε εἰς τὸ Πεδίον τοῦ Ἄρεως ἢ εἰς τὴν Πλατείαν τῶν Ἀπομάχων διὰ νὰ ἴδῃ τοὺς γυμναζομένους στρατιωτῶν, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν δάκνων ἅμα τὸν πυρρὸν τοῦ μύστακα καὶ παρατηρῶν τοὺς μικροσώμους ἐκείνους τῆς Γαλλίας ἀγρότας τόσον εὐσταλεῖς ἐν τῇ στρατιωτικῇ αὐτῶν στολῇ:

— Καυμένα παιδιὰ! καὶ ὅμως ἂν οἱ ἐν τοῖς πράγματι ἀντὶ νὰ παίξουν μὲ τὰς πτώσεις τῶν ὑπουργείων καὶ νὰ διαπληκτίζονται ἀναμεταξύ τῶν ἐφρόντιζον καὶ διὰ σᾶς, θὰ εὐρίσκοντο ἀκόμη γεροὶ στρατιωτῶν φέροντες τὴν κυανόχρουν αὐτὴν στολήν!

Ἄλλὰ τίς ἐφρόντιζε περὶ αὐτῶν; Μερικοὶ γέροντες ἰσχυρογνώμονες ὡς αὐτός, πικρὰς δοκιμάζοντες ἀναμνήσεις κατὰ τινὰς πολὺ συχνὰς ἐπετηρίδας, μερικοὶ ἐξηνητλημένοι καὶ ἄχρηστοι πρεσβύται περιφέροντες τὴν ἑαυτῶν μελαγχολίαν εἰς τοὺς στρατῶνας ἢ διατρίβοντες εἰς τὰς μικρὰς τῶν ἐπαρχιῶν πόλεις. Μετ' αὐτοὺς οὐδεὶς ἄλλος!...

— Καὶ ποῖος πταίει; ἔλεγεν ὁ Σαρβὲ ἀφοῦ σᾶς προσφέρω μίαν θέσιν βουλευτικὴν, δι' ἧς δύνασθε ν' ἀποβῆτε χρήσιμος εἰς αὐτοὺς τοὺς νέους καὶ σεῖς δὲν τὴν θέλετε!

Κανεὶς δὲν παρουσιάζετο ὅπως ἐξυπηρετήσῃ τὴν ιδέαν, ὑπὲρ ἧς ὁ Βερδιὲ ὑπερεμάχει, ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ Γκαρούς, οὗ ἡ ὑποψηφιότης προώδευεν, τὸ κακὸν ἐκεῖνο ὑποκείμενον, ναυάγιον τῶν ἐν Παρισίοις θεηλῶν, φέφαλος τῆς ἄλλοτε πυρκαϊᾶς, ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ κατακτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν κατοίκων. Ἐπρεπεν, ἔπρεπε νὰ πολεμηθῇ. Τῷ ὄντι δὲ ἐφαίνετο εἰς τὸν ταγματάρχην ὅτι τὸ καθήκον ἐκεῖ ἐνέκειτο:

— Πρέπει νὰ διακινδυνεύσω λοιπόν, κυρία; ἐνομίζετε ὅτι πρέπει νὰ διακινδυνεύσω; Τὸ ὄνομά μου σᾶς ἀναγκασί; Ἐστὼ λοιπόν! Λάβετε τὸ ὄνομά μου.

Καὶ θαρραλέως ἔβαινε ὡς εἰς τὸ πῦρ τῆς μάχης.

Μία λέξις τῆς Ἐρρικέτας ἄλλως τε συνετέλεσεν εἰς τὴν δριστηκὴν νίκην. Ἐπειδὴ ὁ Βερδιὲ ἀκόμη ἐδίσταζεν, εἶπεν αὐτῷ:

— Εἰξεύρετε ὅτι ὑπάρχουν κίνδυνοι, ταγματάρχα, καὶ ἂν ἀποποιηθῆτε, θὰ νομίσουν ὅτι ἐφοβήθητε!

Ἡ φράσις τῆς ἔβαλλε κατὰ σκοποῦ ὁ ταγματάρχης ἀνέκαθεν εἶχε παραδεχθῆ ὡς ἐμβλημα τοῦ βίου του τὸ ρητὸν:

«Πράττε πάντοτε ὅ,τι φοβεῖσαι νὰ πράξῃς.»

Τοῦθ' ὅπερ ἐσήμαινε ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως ἐφοβεῖτο.

Καὶ τί νὰ φοβηθῇ τάχα; Τοὺς κεραυνοὺς τῆς εὐγλωττίας τοῦ Γκαρούς; Τὸν ὄρυμαγδὸν τῶν ἐκλογικῶν δημηγυρίων; Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ εἶχε ἴδει πολὺ σοβαρώτερα ἀπ' αὐτὰ!... Ἐνόμιζεν ἄλλως τε ὅτι ἤρκει νὰ παρουσιασθῇ ἐντιμὸς ἀνὴρ εὐλικρινὴς καὶ σταθερὸς εἰς τὰς ιδέας του, ὅπως ἀμέσως ἀκουσθῇ ἢ φωνῇ του παρ' ὅλων τῶν ἐντίμων πολιτῶν.

— Εἰσθε ρήτωρ; ἠρωτησεν αὐτὸν ἐν τούτοις ὁ Σαρβὲ προτείνων ἐπιδεικτικῶς τ' ἀγέρωχα στέρνα του.

Ὁ ταγματάρχης δὲν ἦτο ρήτωρ ἄλλοτε ὅμως ὅτε παρέδιδε μαθήματα πρὸς τοὺς ἀξιωματούχους, ἠεροῶντο αὐτὸν εὐχαρίστως, ὡμίλει δὲ σαφῶς ἄνευ ἐκζητήσεως περὶ τὴν φράσιν. Λοιπὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ γεωργοὶ τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης, οἱ ἐργάται τοῦ Μελὲν καὶ οἱ λιθοτόμοι δὲν ἦσαν, καθὰ ὑπέθετε, δυσκολώτεροι περὶ τὴν ἀκρόασιν τῶν λόγων του παρὰ οἱ ἐξεληθόντες τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς.

— Λοιπὸν εἴμεθα σύμφωνοι, κυρία, εἶπε πρὸς τὴν Ἐρρικέταν. Ἐμπρός! ὅπως λέγετε.

Ὅτε δὲ ὁ Σαρβὲ προσέθηκεν ἀπ' ἑτέρου ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἢ μέλλουσα νὰ σχηματισθῇ προθύμως θὰ κατέβαλλεν ἐξ ἰδίων τὴν δαπάνην τῆς ἐκλογῆς, ὁ ταγματάρχης ἐπέμεινε νὰ μετᾶσχη καὶ αὐτὸς τῆς δαπάνης καὶ μάλιστα τοῦ κυριωτέρου μέρους αὐτῆς μὲ τὴν ἐπιμονὴν ἣν πᾶς ἄλλος θὰ κατέβαλλεν ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ βάρους. Ἐνόμιζεν ὅτι ἂν ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἐννόει καὶ αὐτὸς νὰ ριψοκινδυνεύσῃ τίποτε εἰς τὴν μάχην, θὰ ἐξελαμβάνετο ὡς φιλόδοξος καὶ φιλάργυρος, ὅστις ἐπόθει μὲν τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ χωρὶς νὰ διακινδυνεύσῃ τι. Ἐπέμεινε ἐπὶ τούτου εὐσταθῶς ἐπαναλαμβάνων ὅτι ἠδύνατο ἄνευ στενοχωρίας νὰ διαθέσῃ πέντε ἢ ἐξ ἑξαχίλιαν φράγκων, ἃς ἀκριβῶς τότε προϋτίθετο νὰ τοποθετήσῃ.

— Τοιοῦτοτρόπως ἰδοῦ, τοποθετοῦνται καταλλήλως! ἔλεγεν.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἀπήντησεν αὐτῷ καί, ὁ ἀγαθὸς Βερδιὲ, εὐρέθη ἐν σφοδρᾷ ἀμνηχανίᾳ ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἐν τῇ ὁδῷ Μανσάρ οἰκημῶν του καὶ ἐπανεῖδε τὴν Γιλβέρτην. Εἶχε τὸ ἦθος δύσθυμον, ὅπως οὖν τεθλιμμένον, ὡς παιδίον φωραθὲν ἐπὶ ἀτακτῆματι.

— Σεύρεις!.. θ' ἀρχίσῃς τόρα νὰ μὲ μαλλώνης... σὲ προειδοποιῶ...

— Καὶ διατί, θεέ μου...

— Ἄ!... διατί... Πρὸ ὀλίγου ἐδέχθην... θὰ γελᾶσῃς... ἐδέχθην νὰ γίνω βουλευτής... μάλιστα, ἐγώ!... Τί τὰ θέλεις;... εἶνε καὶ αὐτὸ καθήκον ὡς κάθε ἄλλο... Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι χρειάζονται δι' αὐτὸ... χρήματα... καὶ θὰ

ἐξοδεύσω ἀπὸ τὰ ἰδικά σου, κόρη μου!.. Μὴν ἀνησυχῆς ὅμως καὶ σοῦ ὑπόσχομαι εἰς τὸ μέλλον νὰ κάμω οικονομίας... Τίποτε βιβλία πλέον εἰς τὸ ἐξῆς!... θ' ἀγοράζω ὀλιγώτεραις παληοφυλλάδιαις... Ἐπειτα μάθε ὅτι καὶ τὸ μέλλον σου... μάλιστα, τὸ μέλλον σου, ἔχει σχέσιν κᾶπως μὲ τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην... Σοῦ ὀρκίζομαι...

Ἡ Γιλβέρτη προσέβλεψε φιλοστόργως τὸν θεῖόν της καὶ ἐνηγκαλίσθη αὐτόν.

— Μὴ σὲ μέλη δι' ἐμέ, ἀγαπητέ μου θεέ. Ἐγὼ εἶμαι πάντοτε εὐτυχεστάτη, ὅταν εὐτυχῆς καὶ σύ! καὶ πάντοτε θὰ ὑπερηφανεύομαι δι' ὅ,τι καὶ ἂν πράττης:

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ὑποψήφιος, ὃν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἶχε προσκαλέσει εἰς πρόγευμα εἰς τὴν ἐν Δακμαρὶ-λέ-Λύς ἐπαυλίαν της ὅπως τὸν παρουσιάσῃ εἰς τοὺς ἰσχύοντες ἐν τῷ τόπῳ διὰ νὰ τελειώσῃ διὰ μίαν τὴν δουλειά. Βλέπων δὲ αὐτὸν καθήμενον παρὰ τὴν τράπεζαν, ἰσχνόν μὲ τὸ μέτωπον ἀπεψιλωμένον καὶ τὴν μακρὰν ρίνα νεύουσαν πρὸς τὴν ἐμπροσθὲν τοῦ παροψίδα, ὁ κ. Καπποᾶ ἐμμένων εἰς τὴν ιδέαν του, ἐπανελάμβανε αὐτίς ταπεινὴ τῇ φωνῇ πρὸς τὸν γείτονά του:

— Δὲν κάμνει πολὺ μεγάλην ἐντύπωσιν ὁ ταγματάρχης. Ἄν δὲν εἶχε τὸ παράσημον, οὐδὲ τέσσαρας ψήφους δὲν θὰ ἔπαρνε. Ἄλλὰ ἔχει τὸ παράσημον!

— Ναί... τὸ ὅποιον ὅμως εἰμπορεῖ νὰ τὸν βλάβῃ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ἐκλογέων... Ὑπάρχουσιν τόσοι οἱ ὅποιοι φωνάζουν ἐναντίον τῶν παρασήμων.

Ὁ κ. Καπποᾶ ἐμειδίασε στρυφνῶς:

— Ἄν ἤμην ἐγὼ ταγματάρχης, εἰξεύρεις τί θὰ ἀπῆνταν; ἌΤέλος πάντων ἂν ἔχω τὸ παράσημον, δὲν τὸ ἐπῆρα διότι ἐπῆρχ εἰς τὸ κάτεργον.

— θ' ἀπαντήσῃ ἴσως αὐτό, εἶπεν εὐγενῶς ὁ κτηνίατρος.

— θὰ ἴδωμεν! ὑπέλαθεν ὁ συμβολαιογράφος. Καὶ ἤρξατο τὸ πρόγευμα.

[Ἔπεται συνέχεια.]

Η ΑΡΙΣΤΗ ΦΙΛΗ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΔΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἐρνέστου Λεγούδ.)

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Οἱ γυναικωνίτκι ἐξέλιπον, ἀντικατασταθέντες ὑπὸ τῶν φρουρίων, ἐντὸς δὲ τῶν κεκροσσωμένων τειχῶν ζῶσιν αἱ γυναικῆς ἀσφαλεῖς, ὡς ἄλλοτε ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀπομεινωμένων δωματίων. Ἀποκεχωρισμέναι τῶν ἀνδρῶν, ὡς αἱ Ἑλληνίδες καὶ αἱ Ῥωμαῖαι, διακιοῦσιν ἐν μέσῳ τῶν θεραπεινίδων, ἐργάτιδες ὡς ἐκεῖναι

κατασκευάζουσαι όλα τὰ ἐνδύματα τοῦ δεσπότη καὶ κυρίου των ὡς καὶ τὰ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἐπῆλθεν εἰς τὴν κατάστασιν των μεγίστη μεταβολή, ἔργον θεσμοῦ ἀγνώστου τῆ ἀρχαιότητι, τοῦ ἱπποτισμοῦ, ὅστις παρήγαγε νέον τύπον γυναικὸς ἐν Εὐρώπῃ. Ἀποκύημα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ γερμανισμοῦ, ὁ ἱπποτισμὸς ἐξηγήσατο καὶ ἀπεθέωσε τὴν γυναῖκα ὑπὸ τὴν διπλὴν δ' αὐτοῦ ἐπιρροήν, ἡ σώζουσα τὴν γῆν γυνὴ ἀντικατέστησε τὴν καταστροφία: ἡ Μαρία, τὴν Εὐάν καὶ τὴν Ἀφροδίτην. Ἐκ τούτου, εἶδος ἔρωτος, ὃν οὐδὲ κἀν εἶχεν ὑποπτέυσῃ ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ρώμη, ὁ ἰδανικός, ἀγνὸς καὶ ρωμαντικός. Ἀλλὰ καὶ ὄνομα νέον χαρακτηρίζει τὴν νέαν θέσιν τῆς γυναικός: ὁ ἱππότης τὴν καλεῖ, «Δέσποινά μου». Ἡ σύζυγος μένει οὐχ ἥττον ἡ θεότης τῆς ἐστίας, παρ' αὐτῇ ὅμως ἐνίοτε καὶ ἐν αὐτῇ ἀναφαίνεται τὸ ποιητικὸν πρόσωπον τῆς δεσποίνης: καθ' ὅσον ὁ σύζυγος καὶ ὁ ἱππότης ἔχουσιν ἕκαστος ἰδίαν θέσιν, οὐδὲν ὅμως ὁμοιαζούσης πρὸς συμβίωσιν τῆς μεταξὺ τοῦ ἱππότητος καὶ τῆς δεσποίνης σχέσεως: δὲν βλέπονται συνεχῶς, διαβλέπονται μᾶλλον, συνομιλοῦσι σπανίως: βλέμμα ἀνταλλασσόμενον ἐν μέσῳ ἑορτῆς, γονυκλισία ἢ χειροφιλήμα πλῆρες σεβασμοῦ, ἰδοὺ πολλάκις τὰ μόνα πρόνομα τοῦ ἱππότητος ἐν τούτοις ἀφοσιούται καὶ ἀποθνήσκει διὰ ταῦτα, ζῆ δι' αὐτῶν, τίς δὲ ὁ διερμηνεύων τὸ ἄγνωστον τοῦτο αἰσθημα; ἢ βελόνη!

— Πῶς εἶνε δυνατόν!

— Ἀπλούστατα. Τὰ κεντημένα ἀποφθέγματα, αἱ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀγῶνων ἀποδιδόμεναι ταινίαι, αἱ κοσμήματα ἐκ ζωηρῶν ἢ σκοτεινῶν ἀποχρώσεων, τὰ διάφορα φυλακτὰ ἐν τῷ κόλπῳ, τὰ ὑπὸ τῆς δεσποίνης διδόμενα χρώματα δὲν εἶνε ἡ βελόνη τῆς γυναικός, μεμιγμένη εἰς τ' ἄλλα τοῦ ἱππότητος; Δὲν δύναμαι νὰ συλλογισθῶ τὰ ποικίλα ταῦτα ἐμβλήματα χωρὶς νὰ φαντασθῶ τὰ μικρὰ δάκτυλα ἀφ' ὧν προῆλθον, ἀκολουθοῦντα τοὺς διαμαχομένους εἰς τὸ πεδῖον τοῦ πολέμου, ὅπως ἐνθαρρύνωσι, παρηγορῶσι καὶ ὑπερκασιζῶσιν αὐτούς. Τούτου εὐρίσκω εὐφρέστατον παράδειγμα εἰς ἀρχαῖον χρονογράφον: Ὅταν ὁ κύριος de Coucy ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ, ἡ δέσποινα de Fayet, ὕψανε δι' αὐτὸν σάκκον ἐκ μετάξης, ὠραιότατα κατασκευασμένον, ὡς ἀναφέρει ὁ χρονογράφος, ἀνέμιξε δὲ εἰς τὰ λεπτὰ καὶ στιλπνὰ νήματα, μάντευσον τί; μερικὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς διὰ νὰ εὐρίσκηται, οὕτως εἰπεῖν, πάντοτε πλησίον του.

— Ἐξαιρέτα!

— Ὁ μέσος αἰὼν μᾶς παρέχει καὶ ἕτερον παράδειγμα ὀλιγώτερον ρωμαντικὸν ἴσως, ἀλλὰ πολὺ χαρακτηρηστικόν. Ὑπάρχει ἀκόμη ἐντός

τῆς μητροπόλεως τοῦ Bayeux, μικρᾶς πόλεως τῆς Γαλλίας, κέντημα ἐν εἶδει ταινίας διακοσίων δώδεκα ποδῶν μήκους, ἐνὸς δὲ καὶ ἡμίσεος ὕψους, κατεργασθὲν κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα ὑπὸ τῆς Ματθίλδης καὶ τῶν γυναικῶν αὐτῆς. Ἡξεύρεις δὲ τί παριστᾷ; τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν δράμα εἰς τρεῖς πράξεις καὶ τριάκοντα πέντε σκηνάς, Ἐκάστη σκηνὴ χωρίζεται ἀπὸ τῆς γείτονος αὐτῆς διὰ δένδρου. Αἱ κυριώτεραι φάσεις ἀξιόμνημονεύτου ἐστρατείας εὐρίσκονται ἐκεῖ κατὰ τάξιν, μεθ' ὧν τῶν διακριτικῶν αὐτῶν σημείων. Τὸ σχέδιον εἶνε χονδροειδές, ὁ χρόνος δὲ ἠλλοίωσε κάπως τοὺς χρωματισμούς, ἀλλ' οἱ λόγοι ἀρχαιοδίφαι ἀρύνονται ἐκεῖθεν διαφόρους γνώσεις πολὺ ἐνδιαφεροῦσας ὡς πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς συνηθείας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, χρησιμεύει δὲ ὡς παράρτημα εἰς τὰ ἐθνικὰ χρονικά τῆς Γαλλίας. Ἡ βελόνη ἦτον ἤδη ζωγράφος: pingere acu, ἔλεγον οἱ λατίνοι, (ζωγραφίζεῖν διὰ βελόνης), κατέστη δὲ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἱστορικός.

— Ἐπειτα; μοὶ λέγει ἡ μαθήτριά μου.

— Βλέπω ὅτι μαζὶ σου πρέπει νὰ σπεύδῃ τις: ἄς πηδήσωμεν λοιπὸν θορακλέως εἰς τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα: ἐδῶ νέα μεταμόρφωσις, ἡ θέσις τῆς ἡρώιδος ἡμῶν ἀποβαίνει δύσκολος, ἐντελής κατὰ πτωσις τὴν ἐπαπειλεῖ, ἐξέλιπον τὰ φρούρια μετὰ τῶν γυναικωνιτῶν, οἱ μεγάλοι τιμαριεῖοι μετεβλήθησαν εἰς μεγιστάνας, αἱ Πυργοδέσποιναί εἰς κυρίαι τῆς αὐλῆς. Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ ἀπέσπασε μέγα μέρος τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τῆς μονασείως των ἀναμίχασα αὐτὰς εἰς τὴν γενικὴν κίνησιν, τῆς ὁποίας τὸ κέντρον ἦτο ἡ Αὐλὴ τῆς Γαλλίας. Τέλος ἡ βιομηχανία ἀντικατέστησε τὰ οἰκιακά ἐργόχειρα, αἱ γυναῖκες δὲν κατασκευάζον πλέον τὰ ἐνδύματα τῶν συζύγων οὔτε τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν. Ἡ βελόνη κατέστη κερδοσκοπικὸν ἐργαλεῖον, σύνεργον ἐπιτηδεύματος. Καὶ θὰ περιπέσῃ λοιπὸν ἐκ τῆς χειρὸς τῶν βασιλισσῶν, τῶν νεανίδων καὶ γυναικῶν τῆς ἀριστοκρατίας εἰς τὰς χεῖρας τῆς μισθωτῆς ἐργατίας, ἡ θέλει χρησιμεύσει ὡς ὄργανον ἐπουσιώδους ἐργασίας, ἀπλῆς εὐχαριστήσεως; Ἐμπιστεύθητι εἰς αὐτὴν: ἂν δὲν εἶνε πλέον τὸ πᾶν, θὰ μείνῃ πάντοτε κᾶτι τι! θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ σημαντικώτερον συμβάν τοῦ 17ου αἰῶνος, τὴν ἀνατροφὴν τῶν νεανίδων. Ἐπικαλοῦμαι ἐδῶ ἰδίᾳ τὴν προσοχὴν σου, καθότι προσεγγίζομεν εἰς τὴν μάλιστα ἐνδιαφερούσαν περίοδον τῆς ἡμετέρας ἱστορίας.

Αἱ νεανίδες τοῦ 17ου αἰῶνος ἐν Γαλλίᾳ ἔσχον τρεῖς διασήμεους διδασκάλους: ἕνα ἀρχιεπισκοπικόν, μίαν εὐγενῆ Κυρία, καὶ τὸν δαιμόνιον ποιητὴν. Τοὺς γνωρίζεις.

— Γνωρίζω τοὺς δύο, τὸν Φενελῶνα καὶ τὴν Κυρία de Maintenon, τὸν τρίτον, ὄχι.

— Τὸν Μολιέρου;

— Τὸν Μολιέρου! ἀνέκραξεν ἡ μαθήτριά μου: ἀλλ' αἱ «*Λόγια γυναικῆς*» αὐτοῦ δὲν εἶνε ἐπικρίσις τῆς παιδείας τῶν γυναικῶν;

— Ἄς διακρίνωμεν τὰ πράγματα, ὡς ἔλεγον οἱ σχολαστικοί. Ὁ Μολιέρου παίξει διπλοῦν πρόσωπον εἰς τὰς «*λογίας γυναικῆς*» ὁμιλῶν διὰ στόματος τοῦ Χρυσάλου καὶ τοῦ Κλειτάνδρου: ὁ Χρυσάλος ἐπαινεῖ τὰς γυναικῆς τῆς ἄλλοτε διὰ τῶν περιφύμων στίχων:

« Τὰ οἰκιακά των ἦσαν ἡ σοφὴ των ὁμιλία,
« Ἡ κλωστή καὶ ἡ βελόνη, ἰδοὺ ὅλα τὰ βιβλία,
« Καὶ μ' αὐτὰ ἔκαμναν τότε τὰ προικιά των κορι-
[τσιῶν των, κτλ.] »

Ἄλλ' ἄς παραθέσωμεν καὶ τὸν στίχον τοῦ Κλειτάνδρου:

« Δέχομαι ἡ γυνὴ νὰ ἔχῃ πῶς καὶ γνῶσιν ἀπὸ ὅλα » κτλ.

Πρόσθετε ὅτι εἰς τὴν «*Σχολίᾳ τῶν γυναικῶν*» ὁ Μολιέρου διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀμαθείας αὐτῶν. Ὅταν ὁ Ἀρνόλφος ἐρωτᾷ τὴν Ἀγνήν τί ἔκαμνεν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του, ἐκείνη ἀπαντᾷ:

« Ἐξ ὑποκλίμασθα ἁρρῶ, καὶ ἄλλαι τόσαι σκούφαις ... »

ἀλλ' εἰς τὸ τέλος, ὅταν ἐξανίσταται κατὰ τοῦ ἀπεχθοῦς συστήματος ἀνατροφῆς τοῦ κηδεμόνος τῆς, τί λέγει εἰς αὐτόν; « Ἡξεύρω ὅτι μ' ἔκαμες κτῆνος », ἰδοὺ λοιπὸν ἡ ἀληθὴς τοῦ Μολιέρου ἰδέα. Ὁ Φενελῶν καὶ ἡ Κυρία Maintenon, ὑπέκοντες εἰς τὴν ἰδέαν του ταύτην, συνεχῶνευσαν τὸν Χρυσάλον μετὰ τοῦ Κλειτάνδρου, συμβιβάσαντες τὴν βελόνην μετὰ τοῦ βιβλίου. Ἀκουσον καλῶς τὴν φράσιν, ἀσυμβιβάζω τὴν βελόνην μετὰ τοῦ βιβλίου, καθότι ἐδῶ ἰδίως ἐγκραταιοῦ τὸ καινοφανές. Ἐδιδάχθης ὅτι ἡ Κυρία Maintenon καθίδρυσε τὸ Saint-Cyr, ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα νεανίδων, καὶ γνωρίζεις ἐπίσης ὁποῖαν ἀπέδιδε σημασίαν εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος, ἀφ' οὗ κατ' αἰτησίαν τῆς ὁ Ρακίνας ἔγραψε διὰ τὰς μαθητρίδας τοῦ καταστήματος τούτου τὴν «*Εσθήρ καὶ Γοθολίαν*». Ἐν τούτοις, ἰδοὺ τί λέγει ἡ ἐξῆς περιεκτικὴ ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τινὰ τῶν διευθυντριῶν τῆς σχολῆς ταύτης, α . . . Χαίρω πολὺ δι' ὅσα μοὶ λέγετε περὶ τῶν ἐργοχειρῶν τῶν νεανίδων. Φροντίσατε νὰ τὰ ποικίλητε ὥστε νὰ μὴ βρῶνται αὐτὰς. Νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ καινοεργοῦς εἰς τὸ παλαιόν, ἐκ τοῦ ὠραίου εἰς τὸ χονδροειδές, ἐκ τῶν φορεμάτων εἰς τὰς ὀθόνας, τοὺς πῖλους, τὰς σκούφαις, ὥστε νὰ γνωρίζωσι κάπως ἀπὸ ὅλα. Ἦθελε μᾶλλον συμφέροι εἰς τὸ κατάστημα νὰ ἐργάζωνται, ἐκάστη περὶ τὸ αὐτὸ πάντοτε, ὅπως τελειοποιῶσι καὶ συντομεύωσι

τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ τοῦτο ἀρμύζει εἰς ἐμπόρους: ὑμεῖς ὡς μητέρες λάβετε καὶ τὰ αἰσθηματὰ τοιαῦτα, διδάσκουσαι εἰς τὰς μαθητρίδας ὀλίγον ἀπὸ κάθε τι, πρὸς τὸ ἴδιόν των συμφέρον ὥστε νὰ εὐχαριστῶνται εἰς τὴν ἐργασίαν. Περαινεῖ δὲ τὴν ἰδέαν αὐτῆς λέγουσα κατωτέρω. «*Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ προμηθεύσωμεν θησαυρὸν εἰς τὰς κόρας μας διὰ τῆς κλίσεως ταύτης: τίποτε ἀναγκαιότερον εἰς τὸ φύλον μας ἢ ἡ ἀγάπη τοῦ ἐργοχειροῦ αὐτῆ καθυσχάζει τὰ πάθη, ἐμποδίζει τὰς κακὰς σκέψεις ἐπασχολοῦσα τὸν νοῦν κτλ.*». Βλέπεις τὸν νέον προορισμὸν τῆς βελόνης, γίνεται φάρμακον κατευραστικόν, λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἀνατροφὴν ὡς καθηγητῆς τῆς ἠθικῆς! Ἀκουσον καὶ τὸ τέλος: ἡ Κυρία de Maintenon ἦτο παράδοξον πνεῦμα, θαρραλέον καὶ δειλὸν συγχρόνως, πλῆρες πρωτοβουλίας ἀλλὰ καὶ ἐνδοιασμοῦ, χωροῦν ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ ὀπισθοχωροῦν βιαίως. Διὰ τῆς «*Εσθήρ*» καὶ τῆς «*Γοθολίας*» ῥίπτε εἰς τὴν ἀγωγὴν ἐν πλήρει ποιήσει, διὰ μιᾶς πάλιν ἐπανερχομένη εἰς τὸ θετικόν, τὸ πρακτικὸν καὶ χρήσιμον: δίδει δὲ τότε διαταγὰς εἰς τὰς διδασκαλίσας ν' ἀποκλείσωσι πᾶσαν ἐργασίαν καλλιτεχνικὴν. «*Τὰ κεντήματα, λέγει, καὶ στολίδια τὰ ἐπὶ μικρῶν ταχυστρωτῶν ἐκτελούμενα, ἀνάμικτα μετάξης καὶ χρυσοῦ, ἐμβάλλουσι τὴν φιλοτιμίαν τῶν κορασιῶν εἰς κίνησιν καὶ ἐρεθίζουσι ἀντὶ νὰ καταπραῦνωσι. Προτιμῶ αἱ νεανίδες μας νὰ νήθωσι καὶ ῥάπτωσι ξένα, λαμβάνουσαι ἀνὰ πέντε σολδία ὡς ἀντίτιμον τῆς ἐργασίας των, παρὰ νὰ χάνωσι τὸν καιρὸν των εἰς τὰς ἐπιβλαβεῖς ταύτας μηδαμινότητας. Ἐὰν τοῦτο ταῖς συμβῇ, προσέθετε γελῶσα, θὰ ἐπανέλθω ἐκ τοῦ ἄλλου κόσμου, καὶ θὰ κάμω μεγάλον πάταγον, ὅπως ἐκφοβίσω ὅσας ἤθελον καταγίνει εἰς ἔργα ἐπὶ τοσοῦτον ἐναντία τῶν ὀδηγιῶν μου.*»

Εὐτυχῶς ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἦτο παρών, ὥστε νὰ διορθῶν τὴν Μαρκησίαν. Ὁ Φενελῶν εἶχε τὸ πνεῦμα πολλῶ μᾶλλον καλλιτεχνικὸν ἐκείνης. Εἰς τὴν θαυμασίαν πραγματείαν του «*περὶ ἀνατροφῆς τῶν κορασιῶν*» λέγει πῶς εὐχομαι εἰς τὰς νεανίδας ἐργόχειρα, τὴν κατεργασίαν τῶν ὀπιῶν ἢ καλλιτεχνία νὰ καθιστᾷ μᾶλλον εὐάρεστον, νὰ χρησιμεύωσι δὲ αὐταῖς καὶ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἱστοριογραφίας καὶ ζωγραφικῆς: ἀναμιγνύουσαι τὰς δύο ταύτας τέχνας εἰς τὰ κεντήματα τῶν θὰ ἐκτελῶσι χειροτεχνήματα ποικίλα καὶ ὠραία, ἀλλὰ καὶ εὐγενῆ, ἐπομένως ἀνώτερα τῶν ἀτάκτων ἰδιοτροπιῶν τοῦ συρμού.» Ἀδύνατον νὰ χαραχθῇ με λεπτότερον καὶ ἀβρότερον τρόπον ἕως ποῦ πρέπει νὰ προχωρήσῃ τις καὶ ποῦ πρέπει νὰ σταθῇ. Τέλος εἰς τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα ἀνευρίσκω τὴν βελόνην καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν.

— Είς τὴν πολιτικὴν; ὄχι δά!

— Οἱ διδάσκαλοι σου, δὲν ἔμαθον ὅτι ἡ Κυρία de Maintenon ἦτο παρούσα εἰς ὅλα τὰ ὑπουργικὰ συμβούλια, καθήμενη εἰς γωνίαν παρὰ τοῦ βασιλέως; Διὰ τὸ τοῦτο ἦ διὰ τὴν ἀκούη τὰ πάντα, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι τὸ ἐπιδιώκει; Ἄλλ' εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ στρατάρχου de Noailles ἀναφέρεται γεγονός, εἶτι χαρακτηριστικώτερον, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου πιθανῶς οὐδέποτε σοὶ ὠμίλησαν. Φιλίππου τοῦ πέμπτου, βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, ἀναχωρήσαντος διὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἰταλίας, ἡ ἀντιβασιλεία περιῆλθε, κατὰ τὰ εἰθισμένα εἰς τὴν νεαρὰν βασιλίαν Λουίζαν τῆς Σαβοΐας, ἧτις δεκατετραέτις ἦτο ἀγγίλους καὶ πνευματώδης, ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν της. Οὐδὲν ὠριμάζει τοσοῦτον ὅσον ἡ γειννίασις τοῦ θρόνου, ὅταν δὲν ἀποζωσῇ. Δεκατεσσάρων ἐτῶν λοιπὸν προήδρευεν τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον· οἱ ὑπουργοί, ὀλιγορῶντες τῆς μικρᾶς νεανίδος τὴν παρουσίαν, ἐφλυάρουν συζητοῦντες περὶ διαφόρων συμπεράντων, ἐκτὸς τῶν τῆς Ἰσπανίας. Ἡ Λουίζα προσβάλλεται, ἐλαμβάνουσα τοῦτο ὡς δείγμα περιφρονήσεως πρὸς αὐτὴν καὶ ἀμελείας περὶ τὰ κοινὰ πράγματα. Ἄλλὰ δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ παραπονεθῇ πρὸς τοσοῦτον σοβαρὰ πρόσωπα, Ἐπινοεῖ τότε, παρακινήσεια ἴσως καὶ ὑπὸ τῆς Κας des Ursins, τρόπον θεατρικὸν ἢ ἐν τῷ προτιμᾷ, γυναικεῖον. Τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἤρχισε ποτὲ ἡ φλυαρία τῶν ὑπουργῶν ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου της τὸ ἐργόχειρόν της καὶ ἐργάζεται· οὗτοι ἀποροῦντες ἠρώτησαν τὸν λόγον «Εἶνε ἀπλοῦς, τοῖς ἀπικνᾷ ἐκείνη μειδιῶσα· ἡμιλεῖτε περὶ τῶν ὑποθέσεων σας· αὐταὶ δὲν μ' ἐνδιαφέρουσι καὶ ἐργάζομαι, διὰ νὰ μὴ ἀκούω. Ἐννοήσαντες ἐκείνοι ἐγέλασαν· ἔκτοτε ὅμως τὸ συμβούλιον μετεβλήθη εἰς εὐπρεπὲς συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἐάν ποτε ἐπανελήθησαν αἱ παρεκβάσεις, ἤρκεσαν εἰς τὴν μικρὰν βασιλίαν νὰ φέρῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ σάκκου της, ὅπως ἐπικνήθη ἡ τάξις καὶ ἀνακτῆσις ἡ πολιτικὴ τὰ δικαιώματά της.

Ἄχ! τί ὠραία ἱστορία! οὕτω μοὶ ἀρέσουν τὰ μαθήματα.

(Ἐπειτα τὸ τέλος)

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΣΚΙΑΔΑΡΕΗ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΓΑΜΩΝ

Εἶνε λυπηρὸν ἀλλ' ἀληθὲς ὅτι οἱ πλείστοι τῶν νῦν γάμων συνομολογοῦνται, ὡς ὅλοι αἱ ἄλλαι ἐμπορικαὶ πράξεις. Γάμοι περὶ τῶν ὁποίων ἡ καρδίκα ἀποκλειστικῶς ἀποφίνεται καὶ ὄχι τὰ

χρήματα εἰπὶ τόσον σπάνιον πρᾶγμα ὅσον ὁ ἄσπρος κόραξ. Τὰ πολυάριθμα προμηθευτικὰ γραφεῖα τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰς πλείστας πόλεις τῆς Εὐρώπης, καὶ αἱ δημοσιευόμεναι ἀγγελίαι εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀποδεικνύουσι τρανώτατα, πόσον ἐμπορικῶς ἐξασκεῖ ὁ σημερινὸς κόσμος τὴν συνομολόγησιν τοῦ γάμου, διότι συνήθως πραγματεύονται περὶ χρημάτων, τὴν δὲ γυναῖκα λαμβάνουσιν ὡς ἔρμα. Συμπάθεια, ἔρωσ ἀρμονία χαρακτήρων, ὅλα ταῦτα εἶνε πάρεργα; Περὶ τούτων οὐδὲ μνεία γίνεται. Τὸ κυριώτατον εἶνε ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀκόλουθον ἐρώτησιν: «Μὲ τί προικίζεται;» Εἰς τῶν φίλων μου ἐπισκεφθεὶς ἄλλοτε ἐν τοιοῦτον γραφεῖον μοὶ διηγήθη τὰ ἑξῆς.

Ἐντὸς πολυτελοῦς αἰθούσης μὲ ὑπεδέχθη σεβασμῶς κατὰ τὰ φαινόμενα κυρία, ἧτις μετὰ πολλὰ ἄλλα μὲ ἠρώτησε τὴν ἡλικίαν μου, τὸ ἐπιτήδευμά μου καὶ τὰς ἰδιαιτέρας κλίσεις μου ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν σύζυγόν μου, εἶτα δὲ μοὶ ἐδήλωσεν, ὅτι εἶνε εὐτυχῶς εἰς θέσιν νὰ μοὶ συστήσῃ κυρίαν ἀνταποκριομένην καθ' ὅλα εἰς τὰς ἀπαιτήσεις μου. Κατόπιν ἐνεφανίσθη γέρων πελάτης φέρων ἐπὶ τῆς γαμπῆς του ῥινόσδιοτρα.

— Κύριε, τῷ εἶπεν ἡ προμηθεύτρια, τὸ γραφεῖόν μας δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι μεγάλα ποσὰ ἢ ἀπαιτοῦσι μερίδα τῆς προικῆς· τὸναντίον αἱ ἀπαιτήσεις μας εἶνε μικραὶ καὶ διὰ τοῦτο εὐκολώτατα πραγματοποιοῦνται τὰ συνοικέσια. Ἄλλὰ δι' ἀναπόφευκτα ἔξοδα, σὰς παρακαλῶ, νὰ καταθέσητε 10 μάρκα καὶ οὕτω θὰ σὰς παρέξω εὐκαιρίαν νὰ ἴδῃτε τὴν μελλόνυμφόν σας. Εἶνε πλουσία, μεμορφωμένη καὶ ἐκ καλῆς οἰκογενείας. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἠναγκασμένη νὰ συνάψῃ ἐντὸς ὀλίγου γάμου, ἔν αὐτῇ ἀποδοκιμάζει, κατέφυγεν εἰς ἐμὲ ὅπως διὰ τοῦ ἀπλοῦ τοῦτου μέσου δοκιμάσῃ ἄλλως τὴν τύχην της. Εἶνε ὄρφανή καὶ κατὰ συνήθειαν κυρία τῆς περιουσίας της.

Μετὰ τὰς ἐκλυσιτικὰς ταύτας ὑποσχέσεις κατέθεσεν ὁ γέρων κύριος τὰ 10 μάρκα καὶ οὕτω ὠδηγήθη διὰ μακροῦ καὶ στενοῦ διαδρόμου εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου διὰ τοῦ μικροῦ ἐπὶ τῆς θύρας παραθύρου ἔμελλε νὰ ἴδῃ τὴν ἐν λόγῳ κυρίαν περιπατοῦσαν ἐν τῷ πλησιοχώρῳ δωματίῳ. Ἡ νεῆνις ἦτο πραγματικῶς ὠραία, διὰ τοῦτο ὁ φίλος χωρὶς νὰ σκεφθῇ πολὺ ἐδήλωσεν ὅτι τοῦ ἀρέσκει.

— Ἐάν ἔχη οὕτως, τὸ ἡμισυ τῆς πράξεως εἶνε ἤδη τετελεσμένον, ἀπεκρίθη ἡ προμηθεύτρια. Τώρα τὸ πρᾶγμα ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς νέας, δηλ. ἐν αὐτῇ σὰς εὐρίσκη τῆς ἀρεσκείας της.

Τὸν ὠδήγησαν τότε εἰς ἄλλο δωμάτιον εἰπόντες αὐτῷ νὰ περιπατήσῃ ἐπ' ὀλίγον, καὶ τοῦτου φενομένου, ὠδηγήθη πάλιν εἰς τὴν αἰ-

θουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου ἡ προμηθεύτρια τῷ εἶπεν ἀνυψοῦσα τοὺς ὤμους:

— Κύριε μου, λυπούμαι πολὺ, ἀλλ' ἡ νέα δὲν δίδει τὴν συναίνεσιν καὶ λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μὰς ἐπισκεφθῆτε ἄλλην φορὰν.

Δὲν δίσχυρίζομαι, ὅτι ἡ φανερά αὕτη ἀγυρτεία ἐξασκεῖται εἰς ὅλα τὰ προξενητικὰ γραφεῖα διότι πολλοὶ γάμοι συνομολογοῦνται διὰ τῶν γραφείων τούτων. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ γνωρίσω ἰδίως ὁμμάσιν ἐν τοιοῦτον κατάστημα.

Πρωῖαν τινὰ λοιπὸν ἀπεφάσισα, ἔνεκα τοῦ ἀξιοπεριέργου τοῦ πράγματος νὰ ῥιψοκινδυνεύσω μερικὰ μάρκα εἰς ἐν τοιοῦτον γραφεῖον, ὅπερ ἐπανειλημμένως ἐκαυχῆθη ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὅτι ἐφρόντισε τὴν συνομολόγησιν τῶν εὐτυχεστάτων συνοικεσίων. Ἡ αἰθουσα τῆς ὑποδοχῆς ὄχι μόνον δὲν ἦτο ἀπὸ τὰς κομψὰς, ἀλλὰ τολμῶ νὰ εἶπω, ὅτι ἦτο πενιχρὸν δωμάτιον, ὅπερ μοὶ ὑπενήθυμιζε τὰ δικηγορικὰ γραφεῖα. Ὅπισθεν ἐνὸς ὑψηλοῦ γραφείου ἐκάθητο ἐπὶ τρίποδος νέος εἰσέτι κύριος. Οὗτος χωρὶς νὰ κινήθῃ, «Μίαν στιγμήν μοὶ εἶπε, κύριέ μου, καὶ εἰμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας», εἶτα διὰ τῆς χειρὸς μὲ προσεκάλεσεν νὰ καθῆσθαι. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐκειντο δύο χαρτοφυλάκια μὲ ἐπιγραφὰς «ἔγγραφα συνομολογηθέντα» καὶ ἀμέλλοντα συνομολογηθῆναι.

Ἡ ἐργασία πάει κατ' εὐχὴν ἐσκέφθην.

— Τί ἀγαπᾶτε; μὲ ἠρώτησεν μετὰ τινα λεπτὰ ὁ πράκτωρ.

— Νὰ ἀγοράσω μίαν γυναῖκα, ἀπεκρίθη ξηρῶς. Πόσας ἔχετε προχείρους ἐν τῇ ἀποθήκῃ σας;

Ἐγέλασεν ἐπὶ τούτῳ, εἶτα μοὶ ἐπαρουσίασεν ἐντυπον κατάλογον, λέγων ὅτι πρὶν ἢ εἰσελθῶμεν εἰς διαπραγματεύσεις, ὄφειλον νὰ ὑπογράψω τὴν ἔγγραφον ταύτην ὑπόσχεσιν, ἧτις περιελάμβανεν, ὅτι ὑποχρεοῦμαι μετὰ τὴν συνομολόγησιν τοῦ γάμου, νὰ πληρώσω εἰς τὸ γραφεῖον 2⁰/₁₀₀ ἐπὶ τῆς προικοδοτήσεως. Ὑπέγραψα ταύτην χωρὶς νὰ συλλογισθῶ πολὺ καθ' ὅτι δὲν ἐσκόπευον νὰ κάμω ἀγορὰν πραγματειῶν ἐκ τῆς ἀποθήκης ταύτης. Εἰς ἐν τῶν βιβλίων ἐνέγραψεν ὁ πράκτωρ τὸ ὄνομά μου, τὴν ἡλικίαν μου, τὸ ἐπιτήδευμά μου καὶ τὴν περιουσίαν μου. Ἐπλήρωσα 3 μάρκα γραφικὰ δικαιώματα, εἶτα ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ γραφείου ἐν μέγα βιβλίον μὲ φωτογραφίαν καὶ μοὶ εἶπεν:

— Πόσας χιλιάδας ἀπαιτεῖτε;

— Μὲ μίαν, ἀπεκρίθη εἰμαι εὐχαριστημένος;

— Ἄ, ὄχι· ἐννοῶ πόσας χιλιάδας μάρκα ζητεῖτε;

— Ὅμιλεῖτε περὶ χρημάτων; Πρῶτον τὸ ὑποκείμενον, καὶ εἶτα τὰ χρήματα.

— ὦ! ὦ! εἶπεν ὁ πράκτωρ. Εἰσθε ὁ πρῶτος ὅστις ἔρχεται ἐνταῦθα μὲ ἰδανικὰς ἰδέας, διότι ἔως τῶρα ἐτακτοποιήθησαν πρῶτον τὰ χρήματα.

Ἄλλ' ὅπως ἀγαπᾶτε. Ἴδου τὸ βιβλίον μὲ τὰς φωτογραφίας τῶν κυριῶν καὶ δύνασθε ἐξ αὐτῶν νὰ ἐκλέξητε τὴν ἀρμόζουσαν τῇ ὑμετέρῃ καλλιστησίῳ. Ἐγὼ νέας καὶ ἠλικιωμένας, χήρας ὡς καὶ παρθένους, νομίζω δέ, ὅτι δύναμαι νὰ σὰς προτείνω ἀφ' οὗ εἰσθε εὐειδῆς—διότι αἱ πλείσται τῶν κυριῶν ἀπαιτοῦσιν εὐρώστους καὶ πωγωνοφόρους—τὴν κυρίαν ταύτην. Εἶναι χήρα ἄτεκνος, ἡλικίας 43 ἐτῶν καὶ μὲ προῖκα 24.000 μάρκων, ἀλλ' εἶνε ἤδη σχεδὸν ὑπεσχημένη. Ἐάν τὴν ἐποφθαλμιᾶτε, πρέπει νὰ ἐπισπεύσητε. Αὐτὴ ἐδῶ ἡ νέα 22 ἐτῶν χωλαίνει ὀλίγον, ἀλλὰ καθ' ὅλα τὰ ἄλλα εἶνε ἀξίεραστος νέα, κλειδοκυμβαλίζει, καὶ μετὰ τὸν θάνατον μιᾶς θείας της θὰ κληρονομήσῃ 12,000 μάρκων· αὐτὴ δὲ ἐδῶ εἶνε παρὰ πολὺ καλῶς ἀνατεθραμμένη, χαριστάτη, νέα ὄρφανή, θυγάτηρ ἀνωτέρου ἀξιοματικῆ, ἄνευ μὲν περιουσίας, ἀλλὰ εἰς ἄκρον ἀξίεραστος. Αὐτὴ δὲ ἐδῶ ἡ χήρα, μήτηρ 7 τέκνων, ἰδιοκτητὴς ἐνὸς μεγάλου ἀρωματοπωλείου, κάτοχος ἐπίσης πολλῶν οἰκιῶν, ἀπαιτεῖ σύζυγον ὠραῖον, μάλιστα δὲ νέον, ὅστις οὐδὲν ἄλλο καθῆκον θὰ ἔχη ἢ νὰ τὴν ὠδηγῇ εἰς τὸν περίπατον. Ἐν βραχυλογίᾳ εἶνε καλὴ νύμφη.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη διεκόπη, ἔνεκα τῆς ἐμφανίσεως μιᾶς ἰσχυρῆς κυρίας μέσης ἡλικίας, ἧτις ἐφαινετο γνωστὴ τῷ πράκτορι. Παρακάλεσας με νὰ ἐξακολουθῆσω τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν φωτογραφιῶν, προσέφερε τῇ νέᾳ πελάτιδι κάθισμα, εἰπὼν αὐτῇ:

— Καθίσατε, παρακαλῶ, δεσποινίς. Ὁ κύριος Μίλλερ ὅσον οὕτω ἔρχεται, πέποιθα δὲ ὅτι θὰ σὰς ἀρέσῃ καὶ ὅτι ἡ πράξις θὰ λάβῃ πέρας.

— Λοιπὸν δύναμαι νὰ ἐπαναπαυθῶ ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν σας, ὅτι εἶνε ἀληθεῖς; εἶπεν αὕτη.

— Ἀναμφιβόλως δεσποινίς. Ὁ κύριος Μίλλερ εἶναι γραμματεὺς, ἡλικίας 42 ἐτῶν, ἀγαθὸς καὶ ἔχει ὀριστικὸν εἰσόδημα 2000 μάρκων. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι ἀναλόγως ἀληθῶς μικρὸν, ἀλλὰ καλύπτουσιν τὸ ἔλλειμμα. Ὁ κύριος Μίλλερ δὲν εἶναι ἀκριβῶς εὐμορφος, ἀλλ' εἶνε ὑγιέστατος, ἡ δὲ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτήρος του ἐγγυᾶται, ὅτι θὰ εἶνε καλὸς σύζυγος. Ἐάν δὲν σὰς ἀπαρέσκωσι τὰ κόκκινα μαλλιά του, ἄλλο ἐλάττωμά του δὲν γνωρίζω νὰ σὰς δώσῃ ἀφορμὴν, τοῦ νὰ ἀποποιηθῆτε τὸν καλὸν τοῦτον γαμβρόν.

Ἡ δεσποινίς κατένευσεν καὶ πρὶν λάβῃ καιρὸν νὰ ἐξοικειωθῇ μὲ τὰ κόκκινα μαλλιά τοῦ μελλόντος συζύγου της, ἠνοήθη ἡ θύρα καὶ ἐπαρουσιάσθη ὁ κύριος Μίλλερ.

Ὁ πράκτωρ ἐσύστησεν τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἕτερον τῶν μελλονύμφων, εἶτα δὲ παρακάλεσεν αὐτοὺς νὰ εἰσελθῶσιν εἰς ἐγγὺς δωμάτιον ὅπως

ήσυχως συνεννοηθῶσιν περὶ ἐνὸς ἐκάστου καὶ φέρωσιν εἰς πέρας ἢ οὐ τὸν σύνδεσμόν των.

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ στιγμή, ὅτε τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα τὰ ὑποῖα ἕως τῶρα οὐδέποτε εἶδον ἀλλήλα, ἔστησαν τὸ ἐν κατέναντι τοῦ ἄλλου καὶ ἐζήτηζον ἀλλήλα διὰ τῶν βλεμμάτων, ὅπως ἔμπορος ἐπιθεωρεῖ τὰς ἀγελάδας, ἃς πρόκειται νὰ ἀγοράσῃ μετὰ τὴν διαφοράν ὅτι ἡ ἀγελάς δὲν θεωρεῖ οὕτως τὸν ἔμπορον.

Ἄφου ἀπεχώρησε τὸ ζεῦγος,

— Ὅφειλω νὰ σᾶς ὁμολογήσω, εἶπον τῷ πράκτορι, ὅτι ἡ τοιαύτη διεκπεραιώσις τῶν ἐργασιῶν μὲ ἐκπλήττει ὑπὲρ τὸ θεόν. Τόσον πεζόν, τόσον ξηρόν, καὶ ἐμπορικὸν τὸ σπουδαιότατον καὶ πλήρες συνεπειῶν καθήκον τοῦ γάμου, οὐδέποτε τὸ ἐφαντάσθη, ἔστω καὶ εἰς ὁποιαδήποτε τάξιν καὶ ἂν ἀνήκῃ οὗτος. Εἰς τὰ μυθιστορήματα καθὼς καὶ εἰς τὰ ποιήματα ἐξυμνεῖται ὁ ἔρως, ἐνῶ ἐδῶ ὅπου οὔτε ἡ φαντασία, οὔτε ἡ ποίησις, ἀλλ' ὁ βίος γυμνὸς παρουσιάζεται, συζεύγνυται ἀνὴρ καὶ γυνή, ὅπως ζευγνύουσι δύο ἵππους εἰς μίαν ἀμαξάν.

Ὁ πράκτωρ ἐγέλασεν. — Ἐνταῦθα, εἶπεν, εἶνε ἡ πραγματικότης· ὅλα ὅσα οἱ ποιηταὶ μᾶς ψάλλουσι εἶνε ἀγυρτεία. Ὁ τόσον περιώνυμος ἔρως δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ ἀνοησία. Τὸ κύριον εἶναι τὰ χρήματα. Πιστεύσατέ μοι, γνωρίζω τὸν βίον, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ διηγήματα, ἅτινα ἐνταῦθα παίζονται. Εἶνε ἀληθές, ὅτι δὲν εἶνε τόσον ὠρξία, ὡς τὰ διηγήματα, ἀλλ' ἔχουν τὸ προτέρημα νὰ μὴ εἶνε ἀποκυήματα τῆς φαντασίας. Τί τὰ θέλετε, ὁ κόσμος εἶνε ὑλικὸς καὶ πρέπει νὰ τὸν παραδεχθῶμεν ὅπως εἶνε.

Ἐκίνησα τὴν κεφαλὴν ἀποδοκιμάζων τοὺς λόγους του.

— Ἐπειτα, ἐξηκολούθησεν, εἶνε δὲ τὸ αἴσχος τόσον ἂν δύο ἄτομα συνάψουν γάμον ἐν τὸς τοῦ γραφείου μου, ἢ εἰς χορὸν τινα, ἢ εἰς τὸν περίπατον, ἢ εἰς κανὲν κατάστημα διασκεδάσεως, ἢ εἰς τὰς θέρμας, ἢ ὅπου ἄλλοῦ γνωρισθῶσιν; Ὅπουδήποτε καὶ ἂν λάβῃ τοῦτο χώραν, εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό: Πάντοτε λογαριάζεται, ἐξετάζεται καὶ ἐρωτᾶται ἡ προίξ καὶ τὰ χρήματα, ἐὰν δὲ τῶρα ἡ τύχη τείνῃ χεῖρα πρὸς συνομολόγησιν τοῦ συνοικεσίου δι' ἐμοῦ, εἶνε τοῦτο, νομίζω, ἀδιάφορον.

Ἐπὶ ταύτῃ ἠνοήθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου καὶ τὸ νέον ζεῦγος ἐφάνη γελῶν. Ἐπραγματοποιήθη τὸ συνοικέσιον!

— Σύμφωνοι; ἐρώτησεν ὁ πράκτωρ.

— Σύμφωνοι, ἀπεκρίθη ὁ κύριος Μίλλερ.

— Λοιπὸν σᾶς συγχαίρω.

— Καὶ σεῖς, κύριέ μου, ἀπεκρίθη πρὸς ἐμὲ ὁ μεσίτης τῶν γάμων, ἐκλέξατε ἐκ τῶν φωτογραφιῶν τὴν εἰς ὑμᾶς ἀρμόζουσαν;

— Σᾶς εὐχαριστῶ, τῷ ἀπεκρίθη, ἔλαβον τὸν πῖλόν μου καὶ ἀπῆλθον.

Σ. Γ.

ΚΥΩΝ ΜΕΛΟΜΑΝΗΣ

Ὁ κύων ἔχει τὸ ὄργανον τῆς ἀκοῆς εὐαίσθητότατον καὶ θαυμασίως λεπτόν. Ἐξ ἄλλου τὸ ζῶον τοῦτο εἶνε ἀγχίνου, φιλόστοργον, εὐπειθές, πλήρες τρυφερῶν αἰσθημάτων. Φυσιολόγοι λοιπὸν διαπρεπεῖς ὑπεστήριξαν ὅτι κατέχει πάντα τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ζῶν ῥῶς αἰσθάνηται τὰς καλλοῦσας τῆς μουσικῆς τέχνης, τῆς τέχνης ἣτις ἰδίᾳ πρὸς τὸ αἶσθημα, πρὸς τὸ πάθος σχετίζεται.

Πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς γνώμης ταύτης ἰδοὺ καὶ ἀνέκδοτον κεκυρωμένον ὑπὸ τῆς μαρτυρίας αὐτόπου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, κύων τις ἠκολούθει καθ' ἡμέραν τὴν στρατιωτικὴν μουσικὴν, ἣτις μετέβαινε καὶ ἀνέκρουεν πρὸ τῶν ἀνακτόρων Tuileries. Ἐβιάδιζε μετὰ τῶν μουσικῶν, ἔσταμάτα ὅπου καὶ ἐκείνοι καὶ καθ' ἕνα χρόνον ἐστάθμευεν ἐτοποθετεῖτο μετὰ τῶν ποδῶν αὐτῶν. Εἶτα μετὰ τὸ πέρας ἐξηφανίζετο καὶ ἐπανάρχετο ἀκριβῶς τὴν ἐπιούσαν κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν.

Ὁ κύων οὗτος ἐδείκνυε προφανῆ εὐαρέσκειαν ἐφ' ὅσον ἀνέκρουεν ἡ μουσικὴ. Βαθμηδὸν δ' ἐξοικειώθη πρὸς τοὺς μουσικοὺς καὶ οὗτοι συμπαθοῦντες πρὸς τὸν φιλόμουσον αὐτῶν ἀκρατῆν, ἐκάλουν εἰς δεῖπνον ὅτε ὁ εἰς ὅτε ὁ ἄλλος.

— Ἐλα νὰ φᾶς μαζὺ μου!

Ἐλεγεν ὁ μουσικὸς θωπεύων τὸν κύνα καὶ ἐκείνος ἠκολούθει πρόθυμος σεῖων τὴν οὐράν. Μετεῖχε τοῦ δείπνου εὐθυμὸς καὶ ἐν ὀρέξει, ἀλλὰ προσεγγίζουσης τῆς ὥρας τῶν θεάτρων οὐδὲν ἐκράτει πλέον αὐτόν· σταθερὸς εἰς τὰ φιλόμουσα αἰσθηματὰ του μετέβαινε εἰς τὸ Μελοδράμα ἢ εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κωμῳδίαν ἢ εἰς τὸ θέατρον Φεῦδῶ· εἰσῆρχετο ἐλευθέρως εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἐτοποθετεῖτο παρὰ τινα γωνίαν, καὶ ἀπῆρχετο μόνον μετὰ τὸ τέλος τοῦ θεάτρου.

Παραδοξοτάτη καὶ λίαν τέρπουσα ἦτο ἡ στάσις τοῦ κυνὸς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεως.

Ἄν παριστάνετο νέον ἔργον, κατενόει τοῦτο εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἤχων τῆς εἰσαγωγῆς, καὶ ἠεροῦτο τότε μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Καὶ ἂν μὲν τὸ ἔργον περιεῖχε μελωδίαν πολλὰς καὶ πρωτοτύπους, ὁ κύων ἐπεδείκνυε τὴν ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ διὰ ποδοκρουσιῶν. Τούναντίον δ' ἂν τὸ ἔργον ἦτο μέτριον, ἀσήμαντον, πτωχόν, τὸ φιλόμουσον ζῶον ἐχασμάτο, ἔστρεφε τὰ νῶτα

πρὸς τὴν σκηνήν, προσέβλεπε κατὰ σειρὰν τὰ θεωρεῖα, τὴν αἴθουσαν καὶ ἐν τέλει ἀπῆρχετο ἀθύρως. Ὁ ἐκφραστικὸς οὗτος μῦθος ἦτο ἡ δημοτικωτάτη κριτικὴ τοῦ νέου μελοδράματος.

Ὅσακις δὲ παρίστατο τὸ ἔργον μεγάλου μουσουργοῦ, ὁ κύων ἐγνωρίζε τὴν στιγμήν ἀκριβῶς καθ' ἣν ὁ πρωταγωνιστῶν αἰοδὸς θὰ ἐψάλλε ἐξέχον τι μέλος, καὶ τότε διὰ τῶν κινήσεων αὐτοῦ, διὰ τῶν βλεμμάτων, προσεπάθει νὰ ἐπιβάλλῃ σιγὴν τοῖς θεαταῖς.

(Mehul).

ΕΙΚΟΣΙΤΕΣΣΑΡΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΜΑΧΗΤΩΝ!

ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ὁ Γάλλος ὑπολογαγὸς Φρομὰν ἐξέδωκε τόμον περιλαμβάνοντα διαφοροὺς κατὰ καιροὺς δημοσιευθείσας μελέτας αὐτοῦ περὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν στρατῶν. Κατὰ τὸν στατιστικὸν πίνακα τοῦ ῥηθέντος ἀξιωματικοῦ, ὃν, ὡς λέγει, κατήρτισε κατ' αὐθεντικὰς πληροφορίας, ἡ Εὐρώπη ἔνοπλος δύναται νὰ παρατάξῃ ἐν ὅλῳ 23,728,244 ἄνδρας. Ἦται:

Γερμανία.....	6,440,000
Ἀγγλία.....	621,589
Αὐστρουγγαρία.....	2,100,000
Βέλγιον.....	267,000
Βουλγαρία.....	145,000
Δανία.....	200,000
Ἰσπανία.....	250,000
Γαλλία.....	4,108,655
Ἑλλάς.....	90,000
Ὁλλανδία.....	105,000
Ἰταλία.....	2,600,000
Πορτογαλλία.....	200,000
Ρουμανία.....	150,000
Ρωσσία.....	4,610,000
Σερβία.....	219,000
Σουηδία καὶ Νορβηγία.....	120,000
Ἑλβετία.....	502,000
Τουρκία.....	1,000,000

Σύνολον 23,728,244

Διπλᾶς δαπάνας συνεπάγεται ἡ συντήρησις τῶν στρατῶν τὸ μὲν τὴν ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν ζωτικῶν δυνάμεων, ἢ ἐπιφέρει ἢ ὑπὸ τὰς σημαίας διακμονῆ ἀνδρῶν σφριγῶντων καὶ ἀκμαίων, δυναμένων δὲ νὰ ἐξυπηρετήσωσι τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας· τὸ δὲ τὴν ἐκ τῆς ἀπορροφῆσεως κολοσσικῶν χρηματικῶν κεφαλαίων χάριν τῆς διατηρήσεως

τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ὄγκων, τῆς ἀγορᾶς ὄπλων, τῆς προμηθείας τῶν ζωτροφιῶν, καὶ ἰδρύσεως ὄχυρωμάτων.

Ἡ Γαλλία ἀπὸ τοῦ 1870 ἐδαπάνησε περὶ τὰ δύο δισεκατομμύρια καὶ τριακόσια ἑκατομμύρια πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ τῆς, καὶ ταῦτα μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τακτικῶν προϋπολογισμῶν τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπουργείων.

Τέλος διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἐτους 1887—1888 οἱ τακτικοὶ προϋπολογισμοὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπουργείων τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἔχουσιν ὡδε:

Δυνάμεις	Σύνολον δαπανῶν
Γερμανία.....	562,995,023
Ἀγγλία.....	699,340,014
Αὐστρουγγαρία.....	326,361,626
Βέλγιον.....	45,624,100
Βουλγαρία.....	18,207,349
Δανία.....	22,608,119
Ἰσπανία.....	202,915,589
Γαλλία.....	785,636,392
Ἑλλάς.....	21,737,307
Ὁλλανδία.....	69,952,994
Ἰταλία.....	320,358,629
Πορτογαλλία.....	39,630,188
Ρουμανία.....	29,565,815
Ρωσσία.....	990,856,156
Σερβία.....	16,211,276
Σουηδία καὶ Νορβηγία.....	35,788,057
Ἑλβετία.....	18,182,624
Τουρκία.....	123,815,475
	4,329,786,733.

Συνελόντι εἰπεῖν ἡ ἀποψὶς τῆς Εὐρώπης δεικνύει ὅτι ὅλαι αἱ δυνάμεις, καὶ αὐταὶ αἱ ἐλάχισται, καταβάλλουσιν ὑπερκαθάρτους προσπάθειας, ἵνα μὴ παρίδωσι τίποτε ἐξ ὧν δύναται νὰ αὐξήσωσι τὴν ἀσφάλειάν των.

Π*.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ ἔρως ἀρέσκει μᾶλλον τοῦ γάμου δι' ἂν λόγον καὶ τὸ μυθιστόρημα ἀρέσκει μᾶλλον τῆς ἱστορίας.

Ἄν αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν ὠραῖαι, θὰ ἦσαν τὰ ἀγαθότερα πλάσματα τοῦ κόσμου. Οὐχ ἦττον δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβωσι τοῦτο ὡς ὑπὲρ αὐτῶν λεγόμενον αἱ ἄσχημοι.

Δύο τρόποι υπάρχουν πρὸς ἐξάλειψιν τῆς ἐνδείας· ὁ πρῶτος συνίσταται εἰς τὴν κατάργησιν αὐτῆς διὰ τοῦ νόμου, ὁ δευτέρος εἰς μετριασμόν αὐτῆς διὰ τῆς ἀγαθοεργίας. Τὴν κατάργησιν διὰ τοῦ νόμου ὀνειροπολοῦσιν οἱ ἀγνοοῦντες καὶ τί ἐστὶ νόμος, καὶ τί ἐστὶ κοινωνία καὶ τί ἐστὶ ἐνδεΐα.
(Ἰούλιος Σίμων)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οἱ ἐν Λονδίῳ καταλήθησαν ὑπὸ ἀνησυχίας τὸ παρελθὸν ἔτος, μαθόντες ὅτι αἱ ἐν τῷ ἄλλει τοῦ Ρίχμονδ ἔλαροι προσεδλήθησαν ὑπὸ λύσης καὶ ἀπέθνησκον καθ' ἑκατοντάδας. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς λύσης τὰ ἀγαθὰ καὶ πράξα ταῦτα ζῶα εἶχον καταστῆ ἄγρια καὶ ἐπιθετικά. Ἐπασχον ἐκ παραισθήσεως, διότι ἀφῆνης ἔπικνον βόσκοντα, ἀνήγειρον τὰς κεφαλὰς καὶ ὠσφαίνοντο τὸν ἀέρα, εἶτα ἤρχιζον νὰ τρέχουσι δι' ὅλης αὐτῶν τῆς δυνάμεως, ἀνευ φαινομένου λόγου· εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον ἐφώρμων ὡς μακρόμενα πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤκούετο ὁ ἦχος. Ὡς οἱ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀσθενείας προσεδλήθηνας κύνας, καὶ ἡ λυσσῶσα ἔλαρος λείχει ἐπὶ στιγμὴν μετὰ πάθους τὴν σύντροφόν τῆς, πρὶν ἢ διὰ τῶν ὀδόντων τῆς κατασπίσῃ αὐτήν, ἧς ἡ πληγὴ φαίνεται ἐπὶ τινὰ χρόνον λίαν ἐξηρηθισμένη καὶ προξενεῖ εἰς αὐτὴν μεγάλους πόνους. Εἶτα τὸ πληρωθὲν ζῶον παρουσιάζει τὰ αὐτὰ τῆς λύσης συμπτώματα. Καὶ ὅταν εἴη ἡ νόσος περιέλθῃ εἰς τὴν παραλυτικὴν φάσιν, ἡ νοσῶσα ἔλαρος διατηρεῖ τὸν ἐπιθετικὸν χαρακτῆρά τῆς.

Ἡ ἐπώασις εἶνε βραχεῖα (19 ἡμερῶν κατὰ τὰ γενόμενα πειράματα. Σπανιώτερον δὲ τῶν θηλέων προσβάλλονται οἱ ἄρρενες, καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῶν μέσων τῆς ἀμύνης, ἃ ἔχουσιν οἱ τελευταῖοι οὗτοι, διότι ὅταν τὰ μέσα ταῦτα ἐκλείψωσι (πέσωσι π. χ. τὰ κέρατά των), προσβάλλονται κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Πιστεύεται ὅτι ἡ νόσος μεταδίδεται εἰς τὰς ἔλαρους ἐκείνας ὑπὸ λυσσῶντος κυνός. Περὶ τοῦ εἶδους τῆς ἀσθενείας δὲν ὑπάρχει ἀμφοβολία, διότι ἡ ἐκ τῶν ἔλαρων εἰς τοὺς κονίλους ἐνοφθαλμισα ἀπέδειξε τοῦτο, παραγαγούσα καὶ εἰς ταύτους ἀναμφισβητήτως τὴν λύσσαν.

Ἐξ ἐπισκέψεως τῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου τελουμένων ἔργων ἐδημοσιεύθη ἐκθεσίς τις ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» ἐξ ἧς παραλαμβάνομεν τὰς ἐπομένας πληροφορίας :

«Αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ ἤρξαντο κατὰ τὸ ἔτος 1882, ὑπάρχει δὲ ἐλπίς ὅτι θέλουσι ἀποπερατωθῆ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν, καθόσον αὐταὶ βαινουσι δραστηρίως ἐκτελούμεναι διὰ διαχιλίων περιπου ἐργατῶν, ὧν οἱ πλεῖστοι Μαυροβούνιοι καὶ Ἀρμένιοι, 200 δὲ μόνον Ἕλληνας. Ἡ ἐκχωμάτως ἀνέρχεται εἰς 6000 κυβικὰ μέτρα καθ' ἑκάστην ἐργασίμον ἡμέραν. Τὰ χρώματα μεταφέρονται διὰ σιδηροδρόμων, ὧν ἡ ὀλικὴ ἐκτύλιξις ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ ἀνέρχεται εἰς 36 χιλιομέτρα εἰ καὶ τὸ ὀλικὸν μήκος τῆς

διώρυχος ὀλίγον τι ὑπερβαίνει τὰ ἐξακισχίλια μέτρα, Ἡ μέχρι τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους τούτου ἐργασθεῖσα παλαιὰ Ἐταιρεία ἐξώρυσεν ἐν ὄλῳ ἐξ ἐκατομ. κυβικὰ μέτρα περίπου, ἦτοι ἤγκον τριπλάσιον περίπου τῆς Ἀκροπόλεως, ὑπολείπονται δὲ πρὸς ἐξώρυσιν 2,500,000 κυβικὰ μέτρα, ἂν ἡ διώρυξ διατηρήσῃ τὰς αὐτὰς διαστάσεις. Ὑπολογίζουσιν ὅτι διὰ τὴν ἐκχωμάτως ταύτην καὶ τὰς ποικίλας ἐγκωματαίους μηχανῶν, βυθοκόρων σιδηροδρόμων καὶ λοιπῶν ποικίλων τεχνικῶν ἔργων, πρὸς διοχέτευσιν ὑδάτων κτλ. ἐξώδουσαν ἢ παλαιὰ Ἐταιρεία περὶ τὰ 30 ἑκατομμύρια φράγκων. Διὰ τῆς ἐκχωματώσεως ταύτης ὁ πυθμὴν τῆς σημερινῆς διώρυχος ἐπὶ μήκους μὲν 2 καὶ 1)2 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Κόρινθον Ποσειδωνείας εὐρίσκεται εἰς ὕψος 2 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἐκτάσεως δὲ ἐνὸς χιλιομέτρου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἰσθμοῦ εἰς ὕψος 33 μέτρων ἐπὶ 500 μέτρων, εἰς ὕψος 20 καὶ ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων 500 μέτρων πρὸς τὴν Ἰσθμίαν (Καλαμάκιον) εἰς ὕψος 2 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας πάντοτε τῆς θαλάσσης.»

Τὸ γνωστὸν ἐν Λονδίῳ κατάστημα Spiers καὶ Pond θὰ ἐκθέσῃ προσεχῶς εἰς δημοπρασίαν σπάνια τινὰ εἶδη οἴνων ἐκ τῶν ὑπογειῶν τοῦ ἀποθανόντος βασιλεῦς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Β'. Μεταξὺ τῶν οἴνων τούτων ὑπάρχουσι δύο οἶνοι τοῦ Βυρταβούργου, ὁ Steinwein καὶ ὁ Leistenwein, ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1540, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ 1631.

Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις ἐκθεσίαν τοῦ προσεχοῦς ἔτους τὸ ἐθνικὸν ταπητουργεῖον τῶν Γοβελίνων θὰ ἀντιπροσωπευθῆ ἀποστέλλον δέκα τρία ἐξαίσια ταπητουργήματα ὧν ἐπτὰ ἐτελειώθησαν μέχρι τοῦδε ἐν οἷς παρίστανται αἱ Τέχναι, ἡ Γραφικὴ, αἱ Ἐπιστήμαι, ἡ Βουκολικὴ ποίησις, ἡ Λυρικὴ καὶ ἡ Σατυρικὴ. Οἱ Τάπητες οὗτοι προωρίσθησαν διὰ τὰ ἀνάκτορα τῶν Ἡαυσιῶν. Τρία πεποικιλμένα παραπετάσματα κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἐρμαν, ἅτινα παριστώσι τὰς Τέχνας, τὰς Μούσας, τὴν φιλολογίαν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ, θὰ κοσμήσωσι τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μαζαρίνου, ἡγοῦν τὸ ἀρχαῖον δωμάτιον τοῦ Μαζαρίνου. Τέλος διὰ τὴν Γερουσίαν δύο τάπητες φέροντες λειμῶνα μετὰ ζῶων ἐφιλοτεχνήθησαν διὰ τὴν μεγάλην κλίμακα.

Τὰ μικρὰ δῶρα συγκαταοῦσι τὰς φιλίας. Ἐσχάτως ἐσχηματίσθη ἐν Βασιγκτῶνι ἐπιτροπὴ κυριῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς κυρίας Νάθαν Ἀππλετον, σκοπὸν ἔχουσα τὴν προσφορὰν εἰς τοὺς Παρισίους ἀγάλματος τοῦ Βασιγκτῶνος πρὸς ἀνταπόδοσιν τῆς προτομῆς τοῦ Λαφαγέτ, δωρηθείσης τῇ Νεῇ Ὑόρκῃ ὑπὸ τῆς Γαλλίας τῷ 1876. Αἱ δαπάναι τοῦ σχεδιασθέντος ἀγάλματος προὔπολογίσθησαν εἰς 20 χιλιάδας δολλάρια, ἦτοι 100,000 φράγκα, ἠνοίχθη δὲ κατάλογος πρὸς ἐγγράφην εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο θέλει ἐγκαινισθῆ ἐν Παρισίοις τῇ 3 Ἀπριλίου 1889, ἑκατονταετηρίδος τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Βασιγκτῶν ἐδωκε τὸν ὄρκον προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.